

Verhaal halen

Verhaal halen

The Best Of Mart Smeets

Samenstelling: Jacob Bergsma

Uitgeverij Carrera, Amsterdam 2015

Met dank aan:

Fred Buddenberg, Ruurd Edens, Rob Harmeling, Tijmen Hendriksen, Henk Hoijtink,
Joop Holthausen, Karen Mulder, Peter Ouwerkerk, Bert Wagendorp

© Mart Smeets, 2015

© Uitgeverij Carrera, 2015

Samenstelling, inleiding en introducties bij de hoofdstukken: © Jacob Bergsma, 2015

Auteursfoto: © Robin Utrecht, ANP Foto

Omslagontwerp: Riesenkind, 's-Hertogenbosch

Typografie: Perfect Service, Schoonhoven

ISBN 978 90 488 2610 0

ISBN 978 90 488 2611 7

NUR 305

www.uitgeverijcarrera.nl

www.overamstel.com

O V E R A M S T E L

uitgevers

Carrera is een imprint van Overamstel uitgevers bv

Alle rechten voorbehouden.

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt
door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze dan ook, zonder
voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Inhoudsopgave

- 9 Inleiding – *Wie schreef, die bleef*
- 23 1. MART & ONTMOETINGEN
- 25 Mart & ontmoetingen
- 31 Mart & Ida Moeskops – *Piet verdiende in Amerika 30.000 dollar.
Die had-ie los in z'n zak zitten*
- 39 Eddy en den Ollander
- 42 Mart & Gerrie Knetemann – *In de Tour heeft niemand respect voor het leven*
- 52 Wie is Gert-Jan Theunisse? – *Fietsen, doping & rock-'n-roll*
- 58 The George – *De zure stilte rond George Hincapie*
- 64 Mart & Ben de Graaf
- 72 Rinus Michels – *Op een of andere wijze schrik ik mensen af*
- 79 Terug naar de onschuld – *Arie de Oude brak Amsterdam open*
- 89 Een sprong vooruit – *Jan Janbroers*
- 96 Amerikaanse basketballers Tom Chestnut en Mike Rowland –
In Amsterdam is een mens een mens
- 102 Swen Nater – *Neerlands beste center*
- 113 Michael Jordan – *Ja, hij kan vliegen*
- 119 Ton Boot – *Winnen!*
- 125 Mart & Arie Selinger
- 132 Ron Zwerver en de harde, lange weg naar goud
- 145 Mart & Gerard Bakker
- 152 Mart & Bettine Vriesekoop
- 159 Hensley Meulens – *Sir Bam Bam*
- 163 Het rijke leven van Gerrit Wolsink
- 170 Mart & Willem Ruska – *Anton was de sympathieke metselaar,
ik de vieze uitsmijter*
- 182 Mart & Eric Heiden – *Ik leef in principe van het geld dat ik
als wielrenner verdien*

- 195 Een uitgedropte olympisch kampioen
201 Mart & Ben Bril – *Ik zei: Heren jullie worden bedankt,
ik ga niet naar een fascistisch land*
211 Mart & Hans Teengs Gerritsen

221 2. MART & PORTRETTE

- 223 Mart & portretten
228 Marco van Basten, onbegrepen grootheid
237 Handel in lange mannen
242 Ze noemden hem Amadeus
247 Michael Jordan 50 jaar – *Ooit een ongrijpbare Icarus*
256 Motor Henkie
258 Jean Nelissen
267 Gerrie Knetemann – *The tears of a clown*
275 Een heel speciale
281 De Lance-factor – Voorwoord
284 Fränk & Andy Schleck – *De val van de broers Schleck*
292 Us Jeen

295 3. MART & SPORT

- 297 Mart & sport
300 De grote doorbraak – *Real Madrid-Levi's Flamingo's*
304 Dramatische dagen in München – *Bob Spaak: keiharde en
unieke reportage van de NOS-ploeg*
307 Het drama van München 1972 – *Hoe de Olympische Spelen
hun onschuld verloren*
315 Dit was een droom
322 Elfstedentocht
339 Hel opstap eeuwige roem – *Twee jaar geleden werd nog
gevreesd voor vervolg loopbaan Johan Museeuw*
342 Het wonder van Sydney – *Nederland-Cuba, 4-2*
351 Olympische Winterspelen Salt Lake City
378 De tiende symfonie van Leo van Vliet

385 4. MART & SPEL

- 387 Mart & spel
390 Koekenbier, Koekenbier, Roel is hier!
395 De kwestie Zoetemelk
401 Ik wist bijna niets, maar soms een klein beetje
403 Duimschroeven aan graag
405 Lance Armstrong en zijn tegenstanders
415 Nereus – *De broodroeiërs*
420 Sponsoring deze keer door Jan Marten Smeets
426 Hoe limonadefabrikant Raak de Nederlandse sportpers inpakte
433 Idioten in Newport Beach
442 Een geeltje aan cocaïne
446 Topsporters en cocaïne – *Je kan afkicken, crimineel worden
of zelfmoord plegen*
455 Sport en ouder worden
462 Tonny Strouken – *Knippen of sterven*
467 The winners take it all – *Een onthullend kijkje achter de tv-camera*
475 Sport en journalistiek
486 Het Ischa Meijer-interview
493 Duane Kuiper – *Eén homerun*

495 5. MART & SMEETS

- 497 Mart & Smeets
501 Herinneringen aan mijn vader
504 Op reis
506 Daar leerde ik rebounden
514 Mijn proloog
519 Lance Armstrong en afspraken maken
528 Nynke
532 Reese Smith Field
538 Mensch durf te leven...
541 Lang leve het leven!
- 547 Namenregister
565 Bibliografie
573 Register

Inleiding

Wie schreef, die bleef

Deze dinsdag zit Mart Smeets aan de keukentafel. Appletje met een gebarsten scherm opengeklapt voor zich op een grote houten tafel. Rondom geordende stapels boeken, bladen, kranten en vellen papier. Geel papier. Wanneer Mart Smeets – met de hand – schrijft, dan is dat op geel papier. Omdat ze in Amerika ook op geel papier schrijven.

Je komt in de keuken van Mart via de trap naar boven, rechtsaf door de woonkamer, glazen deur door. Een keuken met uitzicht op zijn Haarlemse dakterras.

Komende vrijdag neemt Mart met bezwaard gemoed afscheid van 12 jaar *De Avondetappe*. De cameramensen, de redacteurs, de producers, de helpers en de sjouwers uit al die jaren zullen vrijdag zijn gast zijn. Ze gaan op de eerste etage borrelen, ‘happen en snappen’ en later beneden eten, dik 25 man sterk, in het kantoor van Mart, waar langs alle muren boeken en cd’s van plint tot plafond reiken.

Deze dinsdag al hangt zijn huis vol met landkaarten en gele vellen papier. In het trapgat, op de ramen, aan de deuren, aan de lampenkappen, aan de tafels, aan de stoelen, aan de muren uiteraard. Overal gele vellen papier, met de hand door zijn vrouw uitgeschreven.

Hier hangt 12 jaar *Avondetappe* uitgesteld. Op de landkaarten van Frankrijk – ieder jaar heeft zijn eigen kaart – zijn de pleisterplaatsen van het programma met gekleurde stickertjes gemarkeerd. Naast de kaarten hangen gele vellen waar exact op staat wie in welke pleisterplaats als gast bij Mart aan tafel heeft gezeten.

Het wordt komende vrijdag *a walk down memory lane*.

Nog één keer legt Mart Smeets zijn volle ziel en zaligheid in *De Avondetappe*. Deze keer onzichtbaar voor de natie die hij met het bord op schoot in de sport heeft opgevoed. Hij zal zijn gasten verwelkomen, zoals hij het programma pleegde te maken. Met een glas, met egards en met intense betrokkenheid. Het zal zijn vrienden en vriendinnen aan niets ontbreken.

Mart Smeets: ‘Zaterdag loop ik naar de copyshop en laat boekjes van al die gele vellen maken. Dan stuur ik al mijn gasten een handgeschreven boekje

met al onze herinneringen.’ De bedrukte koffiemokken met daarop *Un Grand Merci* en de DVD krijgen de gasten op vrijdagavond al mee naar huis.

‘En dan is het voorbij.’

Mart Smeets loopt enigszins moeilijk. Kramppijnen in benen en heupen. Dat is de fysieke pijn. Daarover praat hij niet graag omdat hij geleerd heeft dat het niet prettig overkomt. Hij zegt: ‘Klagende, zeurende, oudere mensen gaan snel over hun pijnntjes praten. Dat moet je dus niet willen, hoewel het soms wel even oplucht, maar je schiet er verder niets mee op.’

Er is ook de lichte pijn van het afscheid. Waarover hij soms wel praat.

Er is de verbazing over de manier waarop de NOS de afbouw van *De Avondetappe* heeft geregeld en naar buiten heeft gebracht. ‘Letterlijk op het laatste nippertje.’

Hij zucht: ‘Zo behandel je de mensen niet die jarenlang schouder aan schouder dit programma hebben gemaakt.’

In de loop van de vele jaren dat Mart Smeets aan de NOS verbonden was, leerde hij hoe moeilijk het was (en blijkbaar nog steeds is) om pijnpunten zoals deze op een soepele manier te bespreken en af te handelen. Smeets: ‘Wij doen in Hilversum aan communicatie, maar de meeste omroeporganisaties, heb ik ook van anderen geleerd, zijn slecht in het zelf goed communiceren... Het zij zo, het kan blijkbaar niet anders, maar leuk voor de betrokkenen is anders. Ach, je raakt eraan gewend.’

Ik houd van deze man. In al zijn oprechtheid. In al zijn kwetsbaarheid.

In mijn jongenskamer hing een ingelijste foto van Mart Smeets. Mijn bed stond eronder.

Toen ik vijf was, wilde ik Theo Koomen worden. Toen ik 13 was Mart Smeets. Mijn oom Piet zag in mij meer ‘een Kees Jansma’. Of Hans Wiegel. Maar dat kwam uitsluitend door mijn dunne haar en mijn stalen brillette.

Ooit mocht ik Converse-vertegenwoordiger Rob Knijnenburg voor openingstijd van de eerste Haarlem Basketbal Week helpen zijn stand te bevoorraden. Met een paar dozen Converse-schoenen glipte ik door de zijdeur naar binnen. Daar zaten Mart en zijn broer Peter in hun kraampje vol Amerikaanse shirtjes, vaantjes, boeken, posters en paraferalia. Ze aten een kopje soep.

Ik verzamelde al mijn moed, stapte op de Smeetsen af, stak mijn hand uit naar Mart, stelde mij voor en zei: ‘Ik ben Jacob Bergsma. Ik wil basketbaljournalist worden.’ Hij moest hard lachen. Waar ik dan van wilde eten, luidde de vraag.

Maar hij hielp mij.

Een paar maanden later wees Smeets mij in de Leidse Vijf Meihal op een man die ik ‘als je nog eens wat wilt in de sportjournalistiek’ een biertje moest brengen. Die man was Jaap Hofman, de toenmalige baas van *NOS Langs de Lijn*

en scout van de roemruchte basketbalclub Levi's Flamingo's. Mijn carrière als sportjournalist nam met dank aan Mart Smeets bij de NOS onder de vleugels van Jaap Hofman een vliegende start.

Gezwoven kameraden werden we nooit, Mart en ik; te vaak hing er een ondefinieerbare, schizofrene spanning tussen zijn en mijn journalistieke leven. Ik wilde dat die man van de foto uit mijn slaapkamer ook van mij hield. Dat deed hij wel, maar hij overdreef het niet. Ik vervloekte hem wanneer hij op zaterdag na een Belgische wielerkoeers op het laatste nippertje toch de Maaspoort in Den Bosch kwam binnenrennen om ook nog een basketbalwedstrijdje voor de zaterdagavondeditie van *Langs de Lijn* mee te pikken. Terwijl ik, bij wijze van spreken, al achter de Girardin-set van technicus Co van Kampen met de microfoon in de aanslag zat.

'Jij hebt mijn hulp niet nodig,' zei hij dan. Daar kon hij op zich best gelijk in hebben, maar ik wilde van hem én van de praktijk leren.

In 1996 schreef ik Mart Smeets een pissig briefje. Over een column, waarin hij mijn naam in minder vriendelijk verband had gebruikt. Later, bij de presentatie van het Tour-parkoers in Den Bosch, haalde hij in een stadhuiszaal vol collega's, Tour-vedetten, Tour-bazen en andere hoogwaardigheidsbekleders zijn gram. Met de armen wijd boog hij zich massaal over mij heen en bulderde: 'Wie denk je wel dat je bent? Je bent niks! Je bent he-le-maal niks!'

En gelijk had-ie.

In 2015 zegt hij dat hij zich die eruptie niet kan herinneren en dat, als hij inderdaad die liederlijke tekst heeft gebezigd, hij zich er flink voor schaamt.

Ik had hem met dat briefje het bloed onder de nagels vandaan gehaald. Hij belde diezelfde avond nog. Dat we het moesten uitpraten. En dat deden we de volgende dag in een café aan de Emmalaan in Amsterdam. Het grappige is dat Mart, die een ijzeren geheugen heeft, zich ook van een gesprek in een café aan de Emmalaan niets kan herinneren. Hij noemt het 'selectief geheugen'. Zijn glimlach is verontschuldigend.

Onze paden, die van Smeets en mij, kruisten elkaar bij voortduring. Ondanks die eruptie in Den Bosch bleef het respect: zijn respect voor mijn leergierigheid, mijn respect voor zijn grote vakmanschap. Op Urk knipten en plakten we in de jaren tachtig samen het basketbalblad *Full Court Press* en het *Basketbaljaarboek* in elkaar. Dan mocht ik hem soms van en naar de Amsterdamse Courbetstraat chauffëren. Dan mocht ik van hem leren.

Op ons vakgebied, in vrijwel alles, vonden en vinden wij elkaar.

Hij houdt van basketbal, honkbal, wielrennen en schaatsen. Ik ook.

Hij is Amerika-adept. Ik ook.

Hij schreef voor *Trouw*. Ik ook.

Hij maakte interviews en reportages voor *Sport International*. Ik ook.

Hij sprak over de hele wereld door vele microfoons van de NOS. Ik ook.

Hij zat achter de brede rug van Raymond Nackaerts op de motor in de Tour de France. Ik ook.

Hij reisde van Zomerspelen naar Winterspelen en vice versa. Ik ook.

Hij ging naar de NBA. Ik ook.

Hij is onderscheiden door de Nederlandse Basketbal Bond. Ik ook.

Hij schrijft. Ik ook. Maar lang niet zo veel.

Het is geen prestatie *The Best Of Mart Smeets* samen te stellen. Het is een prestatie 'The Rest of Mart Smeets' compleet te krijgen. Dat lukt niemand. Zelfs de Koninklijke Bibliotheek in Den Haag niet.

Zijn productie grenst aan het onwaarschijnlijke. De verklaring voor zijn discipline is eenvoudig, vindt hijzelf. 'Je kent het gezegde: Wie schrijft, die blijft. Dus zeg ik: Wie schreef, die bleef. Schrijven is in al die jaren nooit een opgave geweest.'

Het schrijverschap van Mart Smeets is geboren uit liefde.

'Dat begon op de middelbare school, de Tweede O.H.S. in Amsterdam. Door twee leraren Nederlands. De een was een gesjeesde romancier, Pieter Kuyk. De ander, Jaap Hoogteijling, rookte pijp. Ook voor de klas. Zij hebben mij de liefde voor het woord meegegeven. Zij wakkerden mijn belangstelling aan voor de Tachtigers, voor Hubert Lampo en voor vele andere Vlaamse schrijvers.'

Hij denkt dat er een dichter in hem schuilt, wanneer hij een eervolle vermelding krijgt bij de FAMOS-gedichtenwedstrijd. Het pragmatisme wint. 'Ik las vreselijk veel. Ik was vooral geïnteresseerd in hoe ik met het woord mensen kon bereiken. Dichten was me te vaag... heel moeilijk ook om dat goed te doen.'

Mart Smeets schrijft vanaf zijn zestiende. 'Min of meer gestileerde verhalen' noemt hij het.

Vanzelfsprekend maakt hij de clubkrant van de Amsterdamse basketbalvereniging DED, waar hij in de jaren zestig speelt. 'De stencilmachine stond bij ons thuis.' Iets serieuzer wordt het in 1966 en 1967. De stukken worden langer, met telkens de basketbalsport als onderwerp.

Op maandag koopt hij de Belgische krant *Het Laatste Nieuws* met iedere maandag van de hand van Bob Geuens een hele pagina over basketbal. 'Ik spelde die krant en niet vanwege de wielerverhalen.'

Mart Smeets trekt de stoute schoenen aan, schrijft een stuk 'over de stand van zaken in het Nederlands basketbal' en stuurt het naar Geuens. *Het Laatste Nieuws* plaatst zijn bijdrage. 'Ik kreeg er, per internationale postwissel, 25 gulden voor!'

DED is inmiddels Flamingo's geworden, de Haarlemse hemelbestormer in het Nederlandse basketbal. Het is 1968. Smeets: 'Mijn leven toen? Beetje basketballen, beetje schrijven.'

Verre uitwedstrijden – 'in Den Bosch of Groningen' – zijn voor het Haarlems

Dagblad te duur. Hans Rombouts, de chef sport van die krant, vraagt Smeets verslag te doen van die uitwedstrijden. ‘De afspraak was dat ik nooit mijn eigen naam zou noemen. Daar was overigens ook niet vaak reden toe...’

Studeren is, volgens Smeets, na zijn eindexamen hbs, geen optie. Zinloos. Het universitair onderwijs is een bandeloze bende, die revolutie en anarchie predikt. ‘Ik heb me nog wel ingeschreven, in de Oudemanhuispoort. Maar toen al waren er stakingen en bijeenkomsten op het Spui. Ik heb nooit een collegezaal vanbinnen gezien, terwijl ik het wel graag wilde. Ik had in mijn hoofd zitten leraar Nederlands te worden.’

Smeets komt bij toeval terecht bij een reclamebureau aan het Rokin, De Bussy. Het duurt precies twee maanden, zijn proeftijd. Smeets: ‘Ik heb er nog wel een slogan verzonnen voor een gezichtsreinigingsmiddel en heb toen maar tegen die mensen gezegd dat deze baan niets voor mij was.’

Omdat Fokker de bedrijfsbladen anders gaat aanpakken, stuurt Smeets een open sollicitatie naar de vliegtuigbouwer. Hij wordt aangenomen op de prafdeling en mag bijdragen leveren aan *Het Trimvlak*, het personeelsorgaan. In Willem Glerum – die ‘Pieper’ wordt genoemd – treft hij er ‘een buitengewone man, die mij razendsnel leerde wat ik moest leren’. Een stuk gericht tégen het cultiveren van het Amsterdamse Bos – ‘Laat het Bos verwilderen’ – komt hem op applaus van het personeel, maar op gefronste wenkbrauwen van de Fokker-directie te staan. Pieper zegt hem dat hij in het verhaal gelooft, maar dat je niet altijd kunt zeggen of opschrijven wat je wilt.

‘Ik reed vaak tegen mijn meug op mijn Mobylette van Amsterdam naar Schiphol-Oost om bij Fokker onzinnige stukjes over veranderingen in de kantine, blij jubilarissen en ander triviaal gedoe te schrijven.’ Toch is Fokker de opstap naar zijn journalistieke wording.

Hij hoort dat Kees Burman van de NOS hem 115 gulden per avond wil betalen om de Honkbal Week in Haarlem te verslaan. Smeets: ‘Ik sloeg aan het rekenen: zeven keer 115... Dan verdiende ik in één week meer dan 800 gulden!’ Hij gaat naar zijn gewaardeerde baas ‘Pieper’ Glerum, zegt ‘dank u wel voor het in mij gestelde vertrouwen’, stapt op zijn ouwe brommertje en maakt rechtsomkeert. Op weg naar Haarlem stopt hij bij de Ringvaart. ‘Daar heb ik die ouwe, sputterende Mobylette met de gashendel vol open in de Ringvaart gereden.’ Liftend haalt hij Haarlem.

‘Vanaf dat moment was ik journalist. Dacht ik tenminste...’

Tussendoor volgt Smeets een ‘korte maar krachtige’ opleiding bij de AVRO. Bij Dick van Rijn, die goed bekend is met zijn vader. ‘Beer’ Smeets verzorgt namens het Amerikaanse bedrijf Remington-Rand de sponsoring van de Remington-wielerploeg. Zo kennen zij elkaar, vader Smeets en de stem achter *Goedenavond luisteraars, in Nederland, in oost en west, op zee of waar ook ter wereld*. De lessen van Van Rijn zijn een dwingende scholing. Smeets, alsof het gisteren was: ‘Vóórrr in de mond spreken! Vóórrr in de mond spreken! En, jongeman,

dat gaan wij dan nóg een keer overdoen. Vóórrr in de mond spreken en wel zó, dat nu iederéén het kan verstaan.’ Het is alsof je Dick van Rijn zelf hoort spreken...

Dan krijgt hij de tip om een stuk voor *De Tijd* te maken, een katholieke krant met het hoofdkwartier aan de Nieuwezijds Voorburgwal in Amsterdam. ‘Knikkende knieën, jasje aan...’ Smeets wordt er ontvangen door Ruud van den Hende, ‘de beste sportschrijver van Nederland, vond men in die jaren’.

Van den Hende vertelt hem dat hij welkom is bij *De Tijd*, maar dat hij wel ‘van onderaf’ moet beginnen. Smeets leert er het vak. Niet alleen schrijft hij zijn stuk, Van den Hende maakt hem in het weekeinde ook als redacteur verantwoordelijk voor de inhoud van de hele pagina waarop het stuk op maandag zal verschijnen. *De Tijd* is een kweekvijver voor talent in de sportjournalistiek: Koos de Boer, Frits Suèr, Eddy Poelmann, Maarten de Vos, Kees Jansma, Harry Vermeegen (‘Die altijd koffie moest halen’), Joop Köhler en vele anderen.

‘Hoofdredacteur Herman van Run – met een pennetje zo fel, zo mooi – zag meer in mij en vroeg mij grotere verhalen voor *De Tijd* te gaan maken. Dat vond ik ontzettend eervol.’

Maar ook dat werd een harde leerschool. ‘Van Run had een klein rood potloodje, dat hij sleep met een pennenmes. Daarmee ging hij zo meedogenloos door je teksten heen. Maar zo iemand is de redding voor je schrijverschap. Ik kreeg les in schrijven.’

De jaren ’70, ’71 en ’72 bestempelt Mart Smeets dan ook als ‘de lesperiode’. In meerdere opzichten. In 1971 scheurt hij zijn linkerachillespees in een basketbalwedstrijd. Een jaar later moet hij de basketbalsport op topniveau vanwege die blessure en de mislukte revalidatie vaarwel zeggen. ‘Maar ik kon toch al niet meer volgen, zo eerlijk ben ik wel. Er kwamen Amerikaanse spelers en eentje van hen speelde op mijn plaats... simpel. Ik heb later nog een klein seizoen afgebouwd, heb een beeldje als aandenken aan vijf leuke jaren gekregen en basta... Loopbaan voorbij... Ik heb er geen traan om gelaten.’

Herbezinning op de toekomst is dan wel noodzakelijk.

‘In hetzelfde tijdsgewricht – noem het maar zo, want het was echt een tijdsgewricht – was het heel hip om bij de *Haagse Post* te werken. Ischa Meijer schreef daar, Eelke de Jong, Wim Noordhoek, Jan Donkers, Jean Nelissen ook, Boebie Brugsma, Hein Donner, Johnny the Selfkicker, Arend Jan Heerma van Voss. Mannen, die allemaal een stuk konden schrijven. Een goed stuk. Een écht stuk.’

Wanneer *De Tijd* op 31 augustus 1974 als katholiek dagblad stopt, verschijnen de grote stukken van Smeets in de *Haagse Post*. Arend Jan Heerma van Voss wordt er een aanspeelpunt. ‘Heerma van Voss had op mij dezelfde invloed als Van den Hende.’

Wederom, de opleiding is bepaald geen wassen neus. ‘Ik werd voor een stuk naar de Haarlemse Honkbal Week gestuurd, maar de krant stuurde op zondag óók Cherry Duyns, om te controleren hoe ik daar werkte.’

Zijn contacten in het basketbal komen Smeets bijzonder van pas. Van de Amerikaanse spelers van EBBC Den Bosch, Vince Fritz en Steven Bravard krijgt hij te horen dat de Olympisch kampioen hoogspringen van 1968, Dick Fosbury, bij hen in Nederland verblijft. Dick Fosbury is een schoolvriendje van Vince Fritz op Oregon State. De tip levert een spraakmakende reportage op, die door Arthur van den Boogaard in 2007 wordt opgenomen in *De 141 beste Nederlandse en Vlaamse sportverhalen van 1945 tot nu*.

Smeets: 'Ik schudde Fosbury de hand, we gingen zitten en het verhaal rolde eruit... Niemand anders van de Nederlandse sportpers heeft verder iets met deze grote sporthervormer gedaan, iets dat ik nog steeds onbegrijpelijk vind. De *Haagse Post* dus wel. Maarten de Vos noemde dat altijd journalistiek waarmee je je als schrijver kon onderscheiden. Een item dat ineens en verrassend naar voren kwam.'

Inmiddels is hij, via zijn *Haarlems Dagblad*-connectie, ook voor de *Volkskrant* gaan schrijven. 'Ben de Graaf zag wel wat in "dat basketbal". Maar hij hield mij voortdurend voor dat het in Amerika, bij de profs, allemaal afgesproken werk was.'

Met de *Volkskrant* komt ook *Trouw*. En de *Haagsche Courant*, 'wanneer Ria Schuurhuizen niet kon, schreef ik het maandagoverzicht'.

'Commercieel schrijven,' zegt Smeets, 'bestond nog niet. Dat kwam pas laat in de jaren tachtig. Het schrijfwerk was allemaal voor kranten en bladen. Niemand in Nederland durfde sportboeken uit te geven...'

Basketbal als onderwerp is in die jaren een constante. 'Tot 1989. Toen ben ik het gaan afbouwen. Toen verliet het basketbal mij, vooral omdat het bij de Basketballbond aan goede mensen ontbrak, aan lieden die mee durfden te gaan in de snelle professionalisering van de basketbalsport in Europa. Vergeet niet dat 'we' in die jaren tot de Europese subtop behoorden. Na het Europees kampioenschap van Zagreb in 1989 heb ik langzaam de handdoek in de ring gegooid. Ik had twintig jaar over basketbal geschreven, ik had duizenden wedstrijden gezien, had met de nationale ploeg gereisd en had een heerlijke tijd achter me liggen.'

Tussendoor is er wel het programmablaadje bij de thuiswedstrijden van Nationale Nederlanden Donar in Groningen (*Donarama*), waarin onder leiding van sponsormanagement Hans Douwes volwassen journalistiek mag worden bedreven. Op licht commerciële basis. Smeets in 2015: 'Douwes was zo liberaal mij de inhoud te laten bepalen. Hij bemoeide zich daar niet mee. Hij zei: "Schrijf iets leuks, enthousiasmeer die mensen daar in Groningen en ik betaal..."'

Dat initiatief mondt uit in de reeks van 18 Basketbaljaarboeken, die hij samen met zijn ruim drie jaar jongere broer Peter – die vaak tekent voor de fotografie – in eigen beheer uitgeeft. 'De Basketbaljaarboeken hebben vooral een zware wissel getrokken op mijn bankrekening. Peter en ik verkochten die Amerikaanse shirtjes en vaantjes in Haarlem en met die inkomsten

vulden we de gaten op van de hoge kosten van het Basketbaljaarboek.’

Aanvankelijk verkoopt hij er honderden op één avond. Alleen al in Groningen. Maar dergelijke verkoopcijfers zijn geen lang leven beschoren. ‘De basketbalwereld was te klein, maar het initiatief was goed. Zelfs in België werd op een gegeven moment het Basketbaljaarboek gekopieerd.’ Uitgerekend door Bob Geuens.

De kortzichtige bestuurders in de basketbalsport realiseren zich niet welke waarde Smeets’ initiatieven voor de popularisering van de sport hebben. ‘Journalisten vormden in de jaren zeventig en tachtig de steunbalk voor het basketbal in Nederland. Maar denk nou niet dat ze dat bij de bond begrepen... Iedere zichzelf respecterende krant had een eigen basketbalmedewerker die ook de ruimte kreeg. Kom daar nu nog eens om...’

De NBB onderkent de waarde van de promotionele inspanningen van Smeets pas op het moment dat het basketbal in Nederland terug bij af is. Ze benoemen hem in juni 2006 tot Erelid op het moment dat tegen landen van het alloodi Luxemburg alle zeilen moeten worden bijgezet.

Bestaan van het schrijven alleen, dat lukt niet. Smeets: ‘Radio maken moest erbij, want we moesten toch eten. Prachtig om bij de radio te werken; horrifij-ning in het betalen. De krant ook, trouwens. Ging je naar – ik zeg maar wat – de basketbalwedstrijd Weert tegen Haaksbergen, zes uur of langer onderweg, dan stond op de afrekening: 35 gulden...’

Zoals hij mij al zei bij die allereerste ontmoeting in de Kennemer sporthal in Haarlem, toen ik hem meedeelde basketbaljournalist te willen worden. ‘Dan zal je alleen droog brood verdienen.’

Diezelfde eerlijkheid betracht Smeets over zijn eigen werk. Goede hoofdredacteuren, goede eindredacteuren, goede redacteuren, hij kan ze ten zeerste waarderen. Hij had ze ook nodig, want zijn oeuvre kent uiteenlopende niveaus. ‘Oh zeker! Ik heb ook ontzettend slechte stukken geschreven. Zet dat er vooral bij. Ik ken mijn zwaktes. Stukken die in grote haast geschreven werden, rammelende teksten, natuurlijk heb ik die ook geschreven.’

Wat zijn oeuvre aantrekkelijk maakt, is zijn gedrevenheid, zijn passie, zijn kennis en zijn betrokkenheid. En – vooral in de jaren dat hij onder Joop Niezen schrijft voor de Weekbladperstitel *Sport International* – zijn gave om veel meer uit zijn intrigerende gesprekspartners te halen dan andere journalisten is gegeven.

Participerend observeren, daarin schuilt de kracht van zijn werk. ‘Zo heb ik het altijd gevoeld. Verheven, dat wil ik niet. Gelijk niveau, gelijke hoogte. Mijn filmpjes zijn precies zo tot stand gekomen. Beschouwen, kijken, registreren. Beobachten. Dat is het, ja. Fraai Duits werkwoord, maar de betekenis is juist: Beobachten.’

Waarom het zo ‘tastbaar’ is wat hij schrijft? Waarom het zo dichtbij komt? Smeets: ‘Ik schrijf vóór in mijn hoofd. Daar zit een bioscoop, daar draait een

film. Wanneer ik naar die film kijk, dan zie ik de teksten. Daarom gaat het schrijven mij zo makkelijk af. Al is het natuurlijk ook wel eens een vorm van schromelijke zelfoverschatting.’

Bewust is hij gaandeweg steeds meer in de huid van de lezer gekropen. ‘Schrijf- en spreektaal gingen in de jaren tachtig in elkaar over. Spreektaal, dat maakte het ineens meer leesbaar. Daar heb ik bewust voor gekozen, voor leesbaarheid door schrijf- en spreektaal te mengen.’

Bert Wagendorp, met wie Smeets aan het wielertijdschrift *De Muur* werkt, in de biografie die Kees Sluys over Smeets schreef: ‘Hij was enorm vernieuwend, ook in zijn taalgebruik. Hij was een van de weinigen die de Amerikaanse sportcultuur kende. Mart schreef heel modern, anders dan anders, en wij vonden dat fantastisch.’

Eigenlijk – vindt Wagendorp – is Smeets bovenal een verteller. In de beste Amerikaanse traditie. Een door Smeets geadoreerde cultuur gebaseerd op *oral history* met plaats voor sportboeken als *The Punch. One night, two lives, and the fight that changed basketball forever*, waarin John Feinstein (ex-*Washington Post* en ex-*Sports Illustrated*) 384 dichtbedrukte pagina’s lang de lezer boeit met een NBA-verhaal over de gevolgen van die ene klap waarmee de donkere basketballers Kermit Washington bijna het schedeldak van het hoofd van de blanke Rudy Tomjanovich sloeg.

Smeets kan zijn grenzeloze bewondering voor de Angelsaksische cultuur eenvoudig paren aan nieuwe stromingen in de sportjournalistiek in Nederland. Een van Smeets’ leermeesters is in meerdere opzichten trendsettend: Maarten de Vos. Hij gaat in de jaren zeventig de kleedkamer in om daar verhaal te halen. Ook zijn latere wielerscompaan Jean Nelissen is een trendsetter. Het is Maarten de Vos die aan het sportverslag en de beschouwing het uitgebreide citaat toevoegt. Smeets: ‘Maarten riep over de redactie: “En als je quote, dan quote je godverdomme goed; anders word je voor de rechter gesleept...”’

Joop Holthausen, die bij *De Tijd* op verzoek van Maarten de Vos het wielrennen van Frits Suèr heeft overgenomen, herinnert zich: ‘De oude garde bestempelde de nieuwe lichtung als “quote-zakken”.’

Smeets volgt De Vos.

Niet alleen *De Tijd*, ook de tijd, is rijp voor lange stukken. De Vos zet opnieuw de trend. Smeets: ‘Joop Niezen nam dat over. Ook ik heb altijd de neiging gehad te lang te zijn. Een uitvloeisel van mijn journalistieke opvoeding, denk ik. Goede, korte stukken schrijven is heel moeilijk. Lengte in je verhaal geeft je soms lucht.’

Bij *Sport International* (kortweg *SI*) hanteert diezelfde Joop Niezen als hoofdredacteur de stelregel: een verhaal mag zo lang zijn als het leuk is. Dat uitgangspunt past Mart Smeets als een handschoen. Gaat zijn interview ergens over, dan pakt *SI* gerust uit met acht pagina’s in een klein corps lettertje op een honderd procent benutte bladspiegel. De *SI*-serie ‘Mart & ...’ wordt trendsettend in de sportjournalistiek.

Smeets: 'Jan Weduwer bij Rails gaf mij ook volledig de ruimte. Zo kwamen die stukken in dat treinblad tot stand. Ze werden erg populair op een gegeven moment. Lezers vroegen zelf om bundeling. Om een boekje.'

Die suggestie belandt ook op de SI-burelen. In 1987 worden vijftien door Joop Niezen geselecteerde interviews uit de serie 'Mart & ...' gebundeld onder de titel Mart Smeets & ...'. Die bundeling is de eerste van vele.

Schier eindeloos is ook de lijst aan werkgevers. Desalniettemin blijft de schrijver Smeets trouw aan zijn belangrijkste broodheren. Smeets: 'Trouw was de kurk waar alles op dreef. Heb ik dik 35 jaar voor geschreven. NOS: 42 jaar. For the record (zijn muziekprogramma met Leo Blokhuis bij de VARA): 22 jaar. Haarlems Dagblad: dik 20 jaar. VARA-gids: bijna 20 jaar. Zéér vooruitstrevend trouwens, die VARA-gids. Er zijn niet veel publicaties die zo liberaal met onderwerpen en met tekst omgaan.'

Er zit nog meer continuïteit in het oeuvre van Mart Smeets, omdat hij regelmatig onder diverse pseudoniemen publiceert: Steve Reed, Mike Whiphead, Scott Carolina: het is allemaal Mart Smeets. Soms pakt hij ook de fotocamera van zijn broer Peter. Is de foto gelukt, dan krijgt de plaat als credit 'Lew Sharp' (wel scherp), mankeert er nogal wat aan de scherpte, dan is de maker 'Ton Sharp' (not/niet scherp).

'Gewoon, om een beetje obstinaat te zijn,' verklaart hij het gebruik van die pseudoniemen. 'Wanneer erop werd gereageerd, vond ik het helemaal grappig. Dan kwamen er ingezonden brieven binnen bij Trouw en de basketbalbladen, dat die Steve Reed een verademing was om te lezen. Daar kon ik echt vreselijk om lachen.'

Er zaten wel vaker kleine baldadigheidjes in zijn werk. 'Bij de Volkskrant heb ik eens een acrostichon geschreven voor verslaggever en collega Hans van Wissen. Dat acrostichon luidde: Hans van Wissen snapt helemaal niks van basketbal.' Helaas voor Smeets had Van Wissen bureaudienst toen Smeets zijn stuk inleverde. 'Van Wissen haalde twee zinnen uit mijn stuk, waarmee hij het hele acrostichon om zeep hielp.'

Het is in diezelfde tijd, dat Dick Gubbels – uitgever onder de naam L.J. Veen – hem belt. 'Ik zat in een gekke roes van bekendheid via de tv. Bij de Elfstedentocht van 1985 werd ik echt bekend, zonder dat ik het prijskaartje kende. Dat leidde tot mijn eerste boek, over spandoeken: *Oma, dit was uw laken*. Het was tamelijk succesvol en dan word je overmoedig, je denkt dat je alles kunt. Dick Gubbels belde mij op en zei: "Je stukken bevallen me. Maar denk er eens over na om écht te gaan schrijven." Die opmerking van Dick heeft mij werkelijk aan het denken gezet. Echt schrijven... De tijd nemen...'

Dick Gubbels verstaat hem goed. De samenwerking wordt een doorlopend succes. 'We hebben maar één boek gemaakt waarover we het fundamenteel oneens waren: *Murfreesboro Blues*. Dat werd mijn best verkochte boek ooit.'

Murfreesboro Blues gaat over zijn zoon Tjerk, die als honkballer in het beloofde land Amerika zijn geluk gaat beproeven. 'Ik word er nog dagelijks over aan-

gesproken. Voor veel mensen geldt *Murfreesboro Blues* als een soort leidraad: hoe ga je om met je kind wanneer dat acht uur vliegen bij je vandaan zit, zoals vele Nederlandse sporters in de loop der jaren hebben gedaan.'

De combinatie Veen-Smeets blijkt toch niet het eeuwige leven beschoren. 'Bij Veen had Dick Gubbels een assistente: Marie-Anne van Wijnen, de dochter van Harry van Wijnen. Via Veen en Nieuw Amsterdam is zij nu voor zichzelf met De Kring begonnen. Simpel gesteld: ik ben steeds met haar meegegaan. Zij begrijpt mij. Zij weet hoe ik werk.'

L.J. Veen bestaat niet meer. 'En Dick is helaas gestopt. Dat is jammer. Twintig jaar geleden al had hij tenminste de durf om met goeie sportboeken te komen. Ik meen dat hij nu in Zeeland woont. Ja, een pensionado...'

Toch, er is geen plek in de carrière van de schrijver Mart Smeets waar zijn trouw zo tot zijn recht komt als bij *Trouw*. Vijfendertig jaar lang – totdat 'zijn' krant in 2013 met wielrenster-schrijfster Marijn de Vries wil verjongen ('Alle begrip daarvoor') – schrijft hij vooral columns. Van oktober 1978 tot en met 1 augustus 2013. Redacteur Fred Buddenberg: 'Ongelooflijk, vijfendertig jaar en nauwelijks één keer overgeslagen... Het kwam een hoogst zeldzame keer voor dat het nog twintig minuten duurde voordat de krant ging zakken en dat ik dan de bijdrage van Mart nog niet binnen had. Dan belde ik hem en dan zei hij: "Vergeten... Zet me maar meteen door naar de steno." Dan las hij zijn column zo uit zijn hoofd voor.'

Smeets, in *de Volkskrant* in 2013: 'Slechts twee keer ging het helemaal mis. Eén keer in 1988 tijdens de Olympische Spelen van Calgary, toen mij als de weerlicht werd opgedragen een reportage over Yvonne van Gennip te maken en de tekst niet werd doorgefaxt... Toen ging dat nog per fax, ja. De tweede keer ging het mis doordat mijn vrouw vergeten was mijn column in te sturen. De rubriek bleek de volgende dag nog in haar achterzak te zitten. Ik was onderweg in een ver land en niet bereikbaar. Ja, ik heb weleens staande in een bar in Los Angeles aan de steno mijn column doorgegeven! En toen ik in de jaren negentig in het ziekenhuis lag, schreef ik ze in de roes van een morfinewolk. Ik had mijn schrijfmachine meegenomen naar het ziekenhuis, dat klopt.'

Onder elke omstandigheid, het schrijven gaat hem gemakkelijk af. 'Ik heb het schrijven nooit als een opgave ervaren. Ik heb altijd met woorden kunnen spelen. Soms was ik met een stuk ontzettend blij; soms dacht ik: Smeets, dat had wel een streepje of wat beter gekund.'

Maar dan ging hij op zaterdag Haarlem in om boodschappen te doen en dan stond plotseling Herman van Run naast hem. 'En dan zei de oude Herman van Run, zo half over zijn schouder: "We worden oud, Mart. Maar wil je godverdomme door blijven schrijven? Want ik lees je nog steeds, jongen!"

Met vertedering: 'Op een andere zaterdag schoof hij bij de slager naast me en zei: "Ik ken maar weinig mensen die "consequent" nog met een q schrijven..."'

93 jaar oud overleed Herman van Run in 2012. 'Er komt een tijd dat het ook

voor mij ophoudt. Ik zal mij ertegen wapenen, maar niet tegen verzetten. “Je kunt altijd nog een boekje schrijven,” zou Marie-Anne van Wijnen plagerig zeggen wanneer het over “gevorderde leeftijd” gaat. Er komt vast nog wel een boek. Ik heb in mijn hoofd dat ik nog een boek over Amerika wil maken en mijn uitgeefster heeft al voor de start van de Tour in Utrecht aan me gevraagd of ik misschien niet een heel klein beetje mijn gedachten wil laten gaan over een Tourboek voor in de late herfst. Een terugblik wellicht.’

De arbeid die een mensenleven omspant. ‘Van mijn negentiende tot mijn negenenzestigste: ik heb zeker 50 jaar geschreven. Ben ik er trots op? Nee, het was mijn werk. Ik ben nooit echt gevangen geweest door het wielrennen. Ik was gevangen door het harde werken en dat kan je voor alle sporten zo invullen... Basketbal, honkbal, hockey, tennis... Ik schreef erover, ik vond het leuke sporten, maar het aantrekkelijke aspect bleef *werken*.’

‘Ik zeg maar weer: wie schrijft, die blijft. Dus: wie schreef, die bleef. Overal en altijd maar weer, is mijn schrijverschap gekneet door kundige mensen die het beste met mij voor hadden. Pieper Glerum, Ruud van den Hende, Herman van Run, Maarten de Vos, die mannen bij de *Haagse Post*, Joop Niezen, Dick Gubbels, Marie-Anne van Wijnen... Wat een geluk heb ik gehad! Zij hebben mijn schrijverschap gevormd.’

‘Ik ben en ik blijf een krantenman. Ik geef nog steeds een kapitaal uit aan kranten, aan bladen en boeken. Ik vind het belangrijk de mening van anderen te lezen. Ik hecht aan schrijven iets meer belang dan aan radio- en tv-werk, hoewel filmpjes maken eigenlijk dezelfde manier van werken is als schrijven. Maar mijn opa zei al: “Schrijven en lezen, dat hebben de mensen nodig om echt wijs te worden.”’

Slechts een paar promille van de totale productie van Mart Smeets is in dit boek opgenomen. De uitgangspunten voor die selectie waren – ik geef het ruiterlijk toe – volstrekt subjectief. Het zijn stukken die ik in ieder geval met plezier heb gelezen. Het zijn ook stukken die bij mij vaak zoveel jaar na dato nog steeds tot de verbeelding spreken. Bij de meeste verhalen waan ik mij in mijn jongenskamer met een foto van Mart Smeets boven mijn hoofd.

Sommige stukken hebben de uiteindelijke selectie overleefd door hun aanleiding. De column over Duane Kuiper en het wedstrijdverslag van Parijs-Roubaix in 2000 in *Trouw* hebben hun plaats in de eeuwigheid te danken aan hun wordingsgeschiedenis, die in de inleiding bij de respectieve hoofdstukken door Smeets zelf uit de doeken wordt gedaan.

Indachtig de opvatting van Bert Wagendorp heb ik vóór alles de verteller en de chroniqueur Mart Smeets recht willen doen. Of dat streven heeft geleid tot een wijze keuze, mag de lezer zelf bepalen. Ik heb hem voor de introducties bij de vijf thematische hoofdstukken aan de keukentafel in Haarlem een aantal keren zeer uitgebreid gesproken. Dat waren warme, nee, gloedvolle sessies.

Bij de samenstelling van *Verhaal halen*. *The Best Of Mart Smeets* kreeg ik van

Mart Smeets de volledig vrije hand. Toch heb ik er zorgvuldig voor gewaakt dat er geen letter in dit boek terecht is gekomen die niet zijn instemming kon wegdragen. De geweldige hulp van Mart Smeets zelf bij de samenstelling van dit boek was onontbeerlijk om tot de uiteindelijke vorm te komen. Zoals ik ook dankbaar ben voor de bewonderenswaardige collegialiteit van Bert Wagendorp, Fred Buddenberg, Tijmen Hendriksen, Ruurd Edens, Henk Hoijsink en natúúrlijk Peter Ouwerkerk en de onverbeterlijke Joop Holthausen.

Mart Smeets heeft niet alleen gevoel voor details, hij heeft er ook een ijzersterk geheugen voor. Gelukkig kon ik hem toch nog verrassen. *Verhaal halen*. *The Best Of Mart Smeets* bevat de meest uitgebreide bibliografie die er van het werk van Mart Smeets bestaat. Ik heb genoten van een uitroep als ‘Verrek, ja... dat heb ik óók nog geschreven!’

Tijdens de research voor dit boek ben ik ronduit geschrokken van de overstelpende hoeveelheid vuiligheid en nog heel, heel, heel veel erger die er óver Mart Smeets is geschreven, vooral op de kennelijke vrijplaats die internet heet. Wanneer tegen het topje van de ijsberg aangifte zou worden gedaan, zou het Openbaar Ministerie met een royale dagtaak worden opgezadeld.

Dat weet Mart Smeets zelf ook. Hij probeert het niet te lezen. Hij probeert het te ontwijken.

Niet zelden loopt hij over straat, of hij wordt beschimpt, bespuugd, uitgescholden of zelfs met de dood bedreigd. En dan nemen ze zijn vrouw, en zijn kinderen en het licht in zijn ogen in één moeite mee. Want ze weten allemaal waar hij woont, dus komen ze hem opzoeken...

Wisten ze het maar.

Al die hersendode idioten zouden er één keer de trap moeten beklimmen. En dan door de woonkamer rechtsaf, naar de keuken. Met onderweg overal gele vellen papier. Het saluut aan zijn collega's van *De Avondetappe*. *A walk down memory lane* van diepmenselijke gevoelens. En warmte. Heel veel warmte.

Het was mij een onuitsprekelijke eer, Mart!

Jacob Bergsma

Noordwijkerhout, augustus 2015

I. MART & ONTMOETINGEN

Mart & ontmoetingen

‘Ik was sowieso van de lange verhalen. Bij *Sport International* vond Joop Niezen – die ik hoog acht – het een goed idee dat er langere verhalen in het blad kwamen. Dat paste bij het blad. Joop Niezen heeft het geëntameerd. Hij en Cees van Cuilenborg zagen het zitten. Het was het tijdsgewricht. De journalistiek ging over op langere verhalen. Ischa Meijer – met wie ik mij geenszins wil meten – had het voortouw genomen bij *Vrij Nederland*; heel lange, diepgravende interviews. Voor een sportmaandblad werkte het wel. Ik denk dat het voor een dagblad te veel was geweest en voor een weekblad... twijfelachtig... Een sportmaandblad kon het hebben.’

‘Veel mensen reden voor die serie ‘Mart Smeets & ...’ in *Sport International* speciaal naar de winkel.’

‘Bij een signersessie in Utrecht, in juni 2015, kwam ik naast Arthur van den Boogaard terecht [de samensteller van *De 141 beste Nederlandse en Vlaamse sportverhalen van 1945 tot nu*, JB]. Hij begon direct over het stuk met mevrouw Moeskops. Hij zei: “Dat is het beste stuk dat jij ooit over wielrennen hebt geschreven.”

Ik koos daarbij zelf voor de quote-unquote-vorm. Die had ik voor het eerst gezien in Amerika, in *The New Yorker*: typisch zo’n blad waarin je weleens nieuwe dingen vond. Maarten de Vos, de voetbaljournalist van *De Tijd*, mag zeker niet onvermeld blijven, want hij is in Nederland de bedenker van aanhalingstekens openen, aanhalingstekens sluiten.’

‘Mijn vader had ooit tegen mij gezegd – ergens in begin jaren tachtig denk ik – dat ik eens met de weduwe Moeskops moest gaan praten en hij wist ook nog waar ze woonde: in Den Haag. Ik had nauwelijks een idee. Ik kende de naam. Ik wist dat Moeskops in Amerika had gereden en dat hij een heel bijzonder mens was geweest. Joop Niezen zei: “Doe maar.” Niezen doorzag het belang voor de Nederlandse sportwereld dat de naam Moeskops weer eens opdook en dus bekender werd. Moeskops was voor vrijwel iedereen een compleet vergeten grootheid. Als je nu naar de redactie van *Studio Sport* loopt, zal niemand weten wie Piet Moeskops was en wat-ie heeft gedaan. Mijn vader is de initiële aanreiker van dat bijzondere verhaal geweest.’

‘Wat de magie in de serie ‘Mart Smeets & ...’ was? Dat kon van alles zijn. Bij Ida Moeskops was ’t het bijzondere en onbekende verhaal van haar man. Bij anderen telde juist het moment. Gerrie Knetemann bijvoorbeeld, midden in de Tour, een waanzinnige avond. Het had hard geregend, het was een hele moeilijke etappe geweest en hij was op zijn Knetemannaans duizend doden gestorven. Wij zaten met zijn tweeën in het hotel, in een soort van serre. Mensen die langs liepen, vroegen zich af wat we daar zaten te doen; een uur later zagen ons nog steeds zo zitten. Het werd later en later. Ik weet nog dat hij de opmerking maakte: “Zal ik vandaag eens lekker leeglopen?” Soms had Gerrie van dat soort avonden. Dan was-ie eerlijker dan eerlijk.’

‘Uit dat interview is ook wel iets van een vriendschap ontstaan. Dat kon ook bijna niet anders, wanneer iemand zo bruut eerlijk tegen je is. Op een gegeven moment halen we wat te drinken, hij kijkt mij van een afstand aan, twee flesjes in de handen en zegt: “Krijg jij nou nog steeds een hard plassertje van achter die wielrenners aan zitten?” Zo van: Is het niet allemaal te veel? Was een hele speciale avond, ja. Het werd ook relatief laat voor een wielrenner. Iedereen en alles ging naar bed en hij bleef gewoon doorratelen. En ik bleef maar vragen en opnemen.’

‘Wanneer je heel lang met iemand gaat praten, kom je automatisch op de dood uit. Dat heb ik met meerdere mensen gehad. Of ik een obsessie voor de dood heb...? Ik ga dood, zoveel is zeker. En Kneet... Hij had natuurlijk al eens voor dood op de grond gelegen, bij die verschrikkelijke valpartij in 1983 in Dwars door België.

Het werd de kern van het verhaal: in de Tour heeft niemand respect voor het leven. Dat is waar. Dat heeft iedereen wel eens ervaren. Dat maakt de Tour ook zo dubbel in een heleboel dingen. Kneet vertelde dat-ie langs een plek was gereden, waar een heel jonge toeschouwer was aangereden door een Tour-auto en levenloos op de grond lag. Dat heeft hem toen geweldig geroerd: hij wilde meteen opgeven. En hij niet alleen. Wanneer je hetzelfde verhaal vraagt aan Maarten Ducrot, dan zegt ook Maarten: “Ik heb toen serieus gedacht aan opgeven.” Dat kan geen toeval zijn.’

‘Kneet was in de berm gaan zitten. Hij had dat ongeluk gezien en hij heeft er een flink potje zitten janken. Dat hebben meerdere renners gedaan. Op enig moment is-ie weer gaan rijden. Wim Jeremiasse (Nederlands jurylid in de Tour, JB) kwam langs hem gestoven, hield in en heeft hem een colaatje gegeven. Op dat colaatje is hij gaan trappen. Dat colaatje heeft hem weer wat opgepept. Hij was laat binnengekomen, maar dat interesseerde hem helemaal niets.’

‘Dat was de basis van het gesprek omtrent de dood, of beter gezegd een gebrek aan respect voor het leven. We jakkeren maar door – in de Tour de France helemaal – en zijn eigenlijk op sommige momenten volslagen de weg kwijt. Maar niemand die dat weet of het beseft.’

‘Toen, die avond, is er iets van echte interesse in elkaar ontstaan. Dat ge-

beurde die avond. In die hele gekke serre. Met een merkwaardig soort juli-avondlicht.’

‘Het Jan Mulder-verhaal in die serie [dat niet in deze selectie is opgenomen, JB] deden we gewoon in een kroeg. Er kwamen twee leuke meiden binnen en zei Jan langs zijn neus weg: “Neem jij links of rechts?” Platter kon het niet. Daar kwam geen sfeer van mooie avondluchten aan te pas; slechts een paar biertjes en glaasjes wijn. Ik weet nog waar het was. Café Lusthof in Amsterdam Zuid. Ook dat nog...’

‘Ik liet zulke gesprekken gewoon gebeuren. Ik had wél – bij de een wat meer, bij de ander wat minder – de kracht om in de kelder van hun bestaan te komen. Het was echt niet zo dat die deur al openstond wanneer je binnenkwam. Veel geïnterviewden lieten me uiteindelijk wel in die kelder toe. Sommigen met ontzettend veel problemen... maar toch!’

‘Gerard Bakker en Bettine Vriesekoop bijvoorbeeld. Daar zat een enorm, niet te bespreken pijnpunt, dat niet aangeraakt mocht of kon worden. Dat wist ik. Daar heb ik dan ook niet op ingespeeld. Sowieso bij Bettine niet, dat vond ik niet eerlijk, want hier was het verschil tussen een oudere man en een jongere vrouw te evident. Ik had Bettine makkelijk in een hoek kunnen dwingen. Dat heb ik bewust niet gedaan.’

‘Wat ook een “gevecht” is geweest, was het interview met Ben de Graaf [voormalig chef sport van *de Volkskrant*, JB]. Ben sloeg de lakens niet meteen open, zal ik maar zeggen. Daar was enige tijd voor nodig. Maar die tijd was eigenlijk altijd in mijn voordeel. Ik kondigde dat vooraf aan: “Het is niet zo dat we binnen een halfuur klaar zijn.” Soms werden die interviews bizar lang. Het interview met Kneet zal zeker vier uur hebben geduurd.’

‘Ik maakte al die interviews in één sessie. Op een of andere manier kwam er altijd een kopje thee aan te pas. Jan Mulder en ik zijn wijn gaan drinken. Bij Ben de Graaf was het *wat zuinigjes an één kopje thee of zo*.’

‘Het maken van zo’n verhaal was een erg arbeidsintensief proces. Je moest heel lang praten, heel lang uitwerken en dan was het daarna *kill your darlings*. Dat laatste was moeilijk, soms. Het is ook niet altijd gelukt. Er zijn ook wel verhalen in die serie terechtgekomen waarvan ik later dacht: nou, dat had heel wat beter gekund... Ik was er niet altijd blij mee.’

‘Dat uitwerken, daar deed ik zo ongeveer anderhalve dag over. En dan spreek ik over dagen van zeker tien uur. Helemaal uittikken hè! He-le-maal. De kuchjes, alles, alles, alles was uitgetikt. Dan lagen er zoveel vellen voor me en dan trad *de Wet van Herman van Run* naar voren. Rood potlood: dat weg, dat weg, dat weg, dat weg... strepen maar.’

‘Op een gegeven moment leverde ik het in en dan nog kon Joop Niezen zeggen: “Het is te lang, vind je het goed dat ik er nog wat uit vis?” Zo eerlijk was

hij: vind je het goed dat... Bijzonder wanneer eindredacteuren dat zeggen: "Vind je het goed dat?" Niet van: ik ben de eindredacteur dus ik doe dat, neen, altijd in overleg... Bij de NOS had ik eens een eindredacteur die op eigen houtje bijna een kwartier uit een film had gesloopt en dat niet bespreekbaar had gemaakt... *Fait accompli* dus... Vreselijk!

'Ja, zelfs voor die dagen waren het extreem lange stukken. Nu zou die lengte ondenkbaar zijn. Ik mocht laatst een groot basketbalverhaal maken voor de Volkskrant. Dat verhaal mocht duizend woorden lang zijn... Nou, in die tijd had je dan je inleiding nog niet eens af...'

'Het is ook niet altijd gezegd dat je 'lang' moet gaan. Dat het zaligmakend is. Ben je gek. Maar het was de tijd, het was de serie, het waren de mensen die zo interessant waren. Ik had met nadruk gekozen voor mensen die al enige tijd op deze wereld stonden. En ik had ook voor mensen gekozen van wie je het niet meteen zou verwachten. Hans Teengs Gerritsen... Wie kende Hans Teengs Gerritsen? Ik had een keer wat over hem gelezen. Ruud van den Hende had mij weleens op hem gewezen. Een ontzettend leuke man, god, wat was dat een leuke man! Ik wou dat ze zulke sportbestuurders nog maakten. Met zoveel wijsheid, levenswijsheid vooral.'

'Het slot van juist dat verhaal met Hans Teengs Gerritsen is prachtig. Echt waar: prachtig! Iets geweldigs! En dat vertelde hij mij dan toch maar, in een stille woonkamer waar je alleen de hangklok hoorde tikken.'

'Ben Bril was het andere uiterste. Niet om Ben Bril tekort te doen, hoor, want ik heb een geweldig respect voor mensen die de oorlog hebben overleefd. Bij Ben hoefde je maar even een knopje aan te raken en dan rang... kon-ie ontzettend gaan vertellen. Dat kwam ook door vertrouwen. Hij kende mij. Niet alleen via de televisie, maar Willemien, mijn eerste vrouw, behandelde zijn vrouw.'

'Of mensen achteraf schrokken van hun openhartigheid? Niet dat ik weet. Vooral voor hun *Umwelt* kon het heel confronterend zijn. Niet voor de geïnterviewde zelf. Nooit problemen mee gehad, omdat ik het precies opschreef zoals zij het hadden gezegd.'

'Dat heb ik bijna altijd in mijn journalistieke leven gedaan. Als het tussen aanhalingstekens staat, dan is het ook zo gezegd. Dat werd mij door de heren Spaak en Van den Hende wel duidelijk gemaakt. Over precisie gesproken... Ik weet nog goed dat ik een keer bij Bob Spaak moest komen. We hadden een bijna-dopinggeval in handen. Spaak vroeg alleen maar: "Weet je het zeker?" En ik zei: "Niet honderd procent zeker." Waarop Spaak zei: "Honderd procent zeker dat wij het dan niet gaan brengen." Zo ben ik opgevoed. Zo is het nu niet meer. Als er maar twee procent zekerheid is, dan gooien ze het al in de krant of op de televisie. Op internet verschijnt het al bij 0,0000768 procent waarheid.'

'Er is maar een kleine markt voor journalistieke vernieuwing in het Nederlandse taalgebied. Begin jaren tachtig had het vooral te maken met de tijd-

geest. Er gebeurde veel in de sportjournalistiek. We waren aan het zoeken naar iets nieuws. We kwamen uit de jaren zeventig, waarin 'we' bijna wonnen en collectief een grote mond kregen. Sport ging ineens iets voorstellen. Voetbal, etappezeges in de Tour, roze trui, gele trui, klassiekerzeges. De schaatsers wonnen.'

'Vergeet niet, sportboeken bestonden toen bijna niet. Toen mijn interviews werden gebundeld onder de titel *Mart Smeets & ...* was dat een van de eerste sportboeken. En die uitgave werd verguisd door de HH critici. Hoe kon je over iets triviaals als sport schrijven? Wat was dit voor iets merkwaardigs?'

'En dan vroegen mensen die zelf mottige stukjes schreven in weekblaadjes: "Kan Smeets eigenlijk wel schrijven?"'

'Het antwoord was simpel: Ja! Op mijn manier. Moet je eens kijken wat er op het ogenblik gebeurt: de tsunami aan sportboeken die er nu over ons heen rolt.'

'Die lange verhalen die ik toen schreef, dat was typische jaren tachtig journalistiek. Ik had ook wel eens iets anders te pakken. Via de Amerikaanse spelers van de basketbalclub EBBC Den Bosch, Vince Fritz en Steven Bravard, liep ik bij toeval tegen het verhaal met Dick Fosbury aan, de revolutionaire Olympisch kampioen hoogspringen van 1968 die ineens het eerst met zijn rug over de lat ging. Ik denk dat Vince mij de tip had gegeven, want Vince kende Fosbury. Ze kwamen beiden van Oregon State.'

'De *Haagse Post* was het enige blad die het verhaal wilde hebben. Of beter gezegd: eindredacteur Arend Jan Heerma van Voss wilde het hebben. Het werd een opzienbarend verhaal. Het was bijna een verhaal uit de verhalenreeks van Hunter S. Thompson. Niet dat ik zo schreef als de Amerikaan, maar zulke vertellingen kwamen toen voor het eerst naar buiten. Dit was een merkwaardig verhaal van een Amerikaan die ineens ergens in een klein huisje aan de boorden van de Maas bleek te wonen, met allerlei blote meiden en blowende basketballers om zich heen. Dat was bingo. Niemand keek op of om naar die jongen. Volgens mij heeft geen enkele andere journalist het verhaal-Fosbury opgepikt.'

'Het zit 'm in de hoogspringers. Ik heb later, in Spanje, Ruud Wielart geïnterviewd, ook een intrigerend mens. Dat moet het zijn. Die hoogspringers, die zijn allemaal prettig geschikt. Henk Terlingen kwam thuis met een waanzinnig goed geschreven story rond de Poolse kampioen Wszola, ook een hoogspringer. De Cubaan Javier Sotomayor, die zou ik zo graag hebben willen interviewen, maar daar kwam je toen niet bij. Met geen mogelijkheid.'

'Bij Eric Heiden was ik voor het eerst thuis geweest in 1979. Hij raakte snel gewend aan mij. In Madison maakte ik dat idiote filmpje met die schaatsplank, waarvan niemand wist wat het was. Een jaar later had iedereen zo'n schaatsplank in de schuur staan.'

‘Er was iets van onderling vertrouwen, gebaseerd op dat ik schaatsen leuk vond en Amerika snapte. Ik wist wat het was om in Amerika naar school te gaan. Dat je daar *sophomores*, *freshmen*, *juniors* en *seniors* hebt. De meeste Nederlandse sportjournalisten weten dat nog steeds niet, terwijl het schoolsysteem daar essentieel is en de basis vormt voor de Amerikaanse sport. Heiden herkende in mij de Amerikanofiel. Ik begreep hem en ik begreep waar hij vandaan kwam: de *upper middle class*, blanken in een universiteitsstad, beide ouders werkten hard en de kinderen deden veel aan sport. Stille buitenwijk, keurige, democratische opvoeding.’

‘Dit verhaal speelt in de late jaren tachtig. Heiden is inmiddels geen schaatser meer, hij is arts van de Seven Eleven-wielerploeg. Met de equipe van de NOS belanden wij per ongeluk in hetzelfde hotel als Seven Eleven. Volgende ochtend staat-ie aan het ontbijt. Beetje *small talk*: “Goh, hoe is ’t met jou? Fijn. Leuk. Hoe is het met de renners?” We nemen allebei een kop koffie en gaan op het terras van het hotel zitten. Het was een rustdag in de Alpen. In ons blikveld lag een merkwaardige, begroeiende berg. Je keek door een vallei en dan ineens... lag daar die berg. Heiden zegt tegen mij: “Heb jij je sportspullen bij je?” Ik zeg: “Eh... ja.” En hij zegt: “Get ’em on! See that mountain? We’re gonna climb it!”

‘Ik ben echt tot het uiterste gegaan om hem bij te houden. Eerst te voet door de vallei, gewoon in looppas een bos door. Toen zijn we de berg opgeklommen en later ook weer naar beneden gegaan. Het is een van de mooiste ervaringen die ik ooit in mijn leven met een sportman heb meegemaakt. Dat we zonder heel veel te zeggen en met een heleboel transpiratie, daar naar boven gingen, was speciaal. Hartstikke spannend eigenlijk. Op het laatst zei hij: “Nu ga ik mijzelf even testen,” en hij ging hardlopend door de vallei terug. Dat kon ik echt niet meer aan.’

‘De parallellen tussen die klimtocht en het maken van de beste interviews zijn eigenlijk wel treffend... Eric Heiden heeft mij toen zijn geheim verteld van de Tour van ’86. Nooit van zijn leven, *nóóit* van zijn hele leven bemoeiden zijn ouders zich met zijn sportgedoe. *Nóóit!* Vader Heiden zat alleen maar in de studeerkamer en zijn moeder had haar vele *besognes* en vond ook dat hij zichzelf wel kon redden. Maar in de Tour van ’86, vlak voor de start van de etappe waarin hij uitvalt, krijgt hij ’s ochtends ineens een telefoontje van zijn moeder. En zij zegt: “Wil je alsjeblieft vandaag opletten dat je niet valt? Ik heb een nare droom gehad, dat je viel.”

‘Ze zijn drie uur onderweg en hij stuitert van – ik meen – de Galibier af. *Boink, boink, boink*. En ze halen hem helemaal opengereten van het asfalt. Ernstig hoofdletsel. Einde etappe, einde Tour, einde wielercarrière...’

‘Eric Heiden zei: “Mijn moeder belde nooit, want ik was een grote kerel en ik kon heel goed voor mezelf zorgen.”

‘Maf, hè? Dat verhaal heeft hij mij toen op die berg verteld.’

Mart & Ida Moeskops

Piet verdiende in Amerika 30.000 dollar.

Die had-ie los in z'n zak zitten

'Ik ben in 1929 met hem getrouwd, eerst drie jaar samengewoond... kon helemaal niet, mensen spraken schande! Ik geloofde in niets, zijn familie was katholiek... ik mocht niet eens in huis komen. Mijn man geloofde ook niet, die zei iets van: "Sodemieter toch op, met je paus erbij..." Hij was kwaad.'

'Ik ben schoonheidskoningin geweest. Wanneer? Merde, ik denk dat het in 1928 was, in Genève. In Frankrijk deed ik mee aan de Miss Frankrijk verkiezingen, maar daar vond men dat ik te klein was. Ik had lange benen moeten hebben... ach, toen was ik nog slank, overal... ook hier (omvat haar boezem, lacht hard)... ja, ja. De tijd!'

'Ik ben geboren in Evian les Bains, uit Zwitserse ouders, Frans werd ik van nationaliteit... Ida Berger, 22 augustus 1913, dat ben ik. Evian was toen een chique plaats en is dat altijd gebleven, altijd vreemdelingen, altijd chic. Weet je, daar komt de poen uit Europa, ze doen daar een kuur met dat speciale water, daar staat Evian om bekend. Wat de poen niet weet, is dat het speciale water gewoon van de kraan komt. Ze zeggen dat water van Evian zo speciaal is... onzin, reclame voor het stadje, voor de hotels, voor de restaurants, gewoon fles onder de kraan en klaar!'

'Mijn vader was eerst veeboer, we hadden een grote boerderij. Later zijn we naar Thonon gegaan. Mijn jeugd? Leuk, tot mijn achttiende op school. Toen ben ik in Genève op kantoor gaan werken, dat was mijn eerste baantje.'

'Mijn zuster werkte op het Franse consulaat, *c'était à New York*. Ik was daar op een dag, bij mijn zuster op vakantie en er komt een hele grote man binnen. Die moest drie maanden verlenging van zijn verblijfsvergunning hebben. Bon, die man zegt: "Ik vind je leuk." Hij zag er goed uit. Toen zei hij: "Ik wil je wel meenemen naar Frankrijk," maar ik dacht sodemieter op, niet dat gelazer, dat moet ik niet hebben. Toch was hij heel charmant, hééél charmant en zegt hij tegen me: "Ga je vanavond met me mee naar de opera in Madison Square Garden?" Ja, toen stond ik daar, ik wist niet wie hij was, waar hij vandaan kwam of wat hij deed, maar ben die avond gewoon met hem meegegaan. Hij sprak heel goed Frans en heel makkelijk Engels... drie maanden later kwam hij me in Parijs halen, hij nam me gewoon mee en we zijn samen gaan wonen.'

'We raakten in New York aan de praat. Hij zei dat hij wielrenner was en uit

Holland kwam. Wist ik veel, ik had wel eens iemand op een fiets zien rijden, maar wist daar niets van... van Holland wist ik niets. Ik weet nog dat mijn eerste vraag was: "Waar ligt dat?" Daar moest hij om lachen.'

'Ik wist niet dat hij een goede wielrenner was, daar had hij nooit over gesproken. Toen we samen gingen wonen, hadden we altijd renners over de vloer, altijd Italianen, Piani, Moretti, Bossi... Rue Saint Marcel op de zesde etage... We gingen ook met dat hele gezelschap naar Amerika. Bij ons verzamelen in Parijs, dan naar Le Havre en dan met de boot. Negen dagen of meer op zee en dan kochten we in New York een oude Ford, kropen daarin en reden met de fietsen achterin naar Chicago, daar reden de heren dan hun wedstrijden... ik ging mee, vond dat leven prachtig, één *grande aventure, magnifique!* We zijn ook naar Australië en Nieuw-Zeeland geweest, door het Suez Kanaal, dat was een feest voor mij. Piet lette altijd op me, hij vond dat ik ook de wereld moest zien. Piet was een goede vriend van Bob Spears, we zijn daar vier maanden in huis geweest. 's Avonds wedstrijden op de baan, overdag rondkijken en de toerist spelen. En oh ja, we zijn één keer met het vliegtuig geweest. Van Parijs naar Amsterdam en toen naar Kopenhagen. Piet moest daar rijden en de organisatoren hadden hem een ticket gegeven. Dat was toen ongelofelijk. Als je in Kopenhagen moest rijden, ging je daar met de trein naartoe, maar nu mocht hij in een vliegtuig. Ik ben toen zó bang geweest. Ja, andere vrouwen gingen soms ook mee, de vrouw van Piet van Kempen, de Italianen lieten hun vrouwen thuis... op de kinderen passen!'

'Ach, hij moest overal reizen. We woonden in Parijs, maar hij was altijd onderweg. Wedstrijden in Milaan, Zürich, Breslau, Leipzig, Marseille... In Frankrijk reed hij in de auto. Natuurlijk een Citroën, *mais oui un traction avant*, o zo mooie wagen. Het was toen een moordleven, hij barstte van de centen, verdiende geld als water en we hadden het goed. Ik herinner me nog dat hij tijdens één tripje in Amerika 30.000 dollar verdiende, dat was toen heel veel geld, heel veel! Vier maanden fietsen en toen kwam hij in Parijs terug en had hij al dat geld zo los in zijn zak zitten. Wat hij er mee deed? Dat geld heeft hij toen aan zijn vader gegeven en toen zijn er in Den Haag allemaal huizen van gekocht. Ach, dat was toen wat! Die huizen werden gekocht in een rotbuurt... Paulus Potterstraat... vreselijk... later hebben we veel betere huizen kunnen kopen, allemaal van het geld dat hij met fietsen verdiende.'

'Ja, ik bezit die huizen nu, gek hè! Mensen rond me zijn jaloers daarop. Mensen reageren heel vreemd als ze weten dat je huizen bezit, dan komt een hele vreemde jaloezie naar boven. Dat is ook de reden dat ik mijn telefoon het huis uit gegooid heb. Ik kreeg van die gekke gesprekken, mensen die me gek maakten, die hele lelijke dingen zeiden.'

'Als Piet fietste en ik thuis bleef, ging het ik liefste naar de bios. We zijn tot 1933 in Parijs gebleven. Soms ging ik daar twee keer per dag naar de bios, dat

vond ik prachtig. Zoiets doe ik nu nooit meer, ik ga nóóit meer naar de cinema, ik heb twee televisies in huis en zie hier alles. Surtout Frankrijk, iedere avond...'

'Toen ik in Nederland kwam, sprak ik geen woord Nederlands. Piet zijn moeder was ernstig ziek en toen zijn we hier gekomen. Dan zat hij me les te geven: *chercher des carottes*... worteltjes halen. In twee maanden begon ik al een beetje te praten. Samen spraken we altijd Frans. Dat kon Piet fantastisch. Ik heb nooit iemand meegemaakt die zo snel een taal echt kon spreken, hij had een... hoe zeggen jullie dat ook weer, een knobbel? Ja, een talenknobbel. Engels leerde hij in twee maanden, hij sprak vijf talen, daarom was hij ook zo geliefd bij de baandirecteuren, hij kon met iedereen praten, overal. Dat kwam natuurlijk ook door dat kleine wereldje, al die sprinters bij elkaar... maar weet u wie zijn beste vriend altijd geweest is? Zal ik zeggen... Jonkheer Bosch van Drakestein... dat was een echte heer in de wielrensport. Weet je wat die deed? Neen, *c'est incroyable*, echt waar. Dan hadden ze gereden en dan kwam Bosch van zijn fiets en ging zijn excuses aanbieden aan Piet omdat hij hem gehinderd had. Dan zei Piet tegen hem dat hij brutaler moest zijn, niet zo netjes, maar dat deed Bosch niet... die bleef altijd heer. Die raakte ook nooit de andere renner aan als ze in de bocht naast elkaar kwamen, dat was een hele *faire* sportman, daar kan nu iedereen een voorbeeld aan nemen... die klootzakkenmaatschappij van nu, daar word ik toch ziek van!'

'Piet? Natuurlijk, ook correct. Hij was te goed voor de mensen, gaf ze altijd geld te leen. Bon, ik kan hier geen namen noemen, maar er zijn heel veel renners geweest die geld van Piet kregen als ze het moeilijk hadden. Piet was zo royaal voor die mensen, het is ongelooflijk. Joop van Rossum, een Nederlandse jongen, kwam twee jaar bij ons in Parijs wonen en hoefde niets te betalen, zo was Piet. Mensen die geld nodig hadden, kwamen bij hem. En och, hij was zo'n sterke man, hij zag er zo goed uit. Wat hij kon? Alles! Waarmee hij begon, alles lukte. Je kent toch dat verhaal van Joris van den Bergh? Bekend verhaal en is waar gebeurd ook. Piet zat eens op het middenterrein van de wielerbaan in Rijswijk. Er waren hoogspringers bezig, kaklui die om hem moesten lachen... ze vonden dat hij er maar armetierig gekleed bijliep. Nou die atleten waren aan het trainen en toen iedereen de lat had afgegooid, stapte Piet naar voren, nam een korte aanloop en sprong eroverheen. Niemand kon dat geloven. Maar zo was hij! Voetballen kon hij ook, hardlopen, iedere sport. Ja, hij was gek op voetbal. Wij gingen voor de oorlog hier in Den Haag... hoe die club heette? Ik geloof iets van ADO.'

'Hij was een hele lieve man, ik heb nooit gezeur met hem gehad, geen seconde... Hij gaf me altijd gelijk, altijd lief... (stilte, verre blik) hij kon zo lief zijn! En zo sterk, hij kon me zó ineens optillen en een stuk met me lopen, dat was ongelooflijk! Maar weet je dat hij ook nog kampioen van Zuid-Holland worstelen was en hij kon goed boksen. Ik heb nooit iemand gezien die zo veel dingen goed kon doen als Piet. Bon, iedereen in Nederland kent hem als wielren-

ner, maar hij kon veel meer. Hij was gek op piano dus kocht hij een vleugel en leerde zichzelf piano spelen. Viool hetzelfde, dat leerde hij zichzelf! En weet je wat ook? Biljarten, o zo mooi. Hij was vriend van Piet van de Pol, dan gingen ze samen spelen, de wereldkampioen biljart en de wereldkampioen wielrennen. Dan kwam Piet van de Pol naar Parijs en dan gingen ze spelen in de Avenue Wagram... mooi, piqué maken, dat kon Piet heel goed. We hadden hier in Den Haag ook een café, vóór de oorlog en daar stond een biljart. Dan kon Piet prachtige caramboles maken.'

'Nee, niet alleen hobby's, ook in zijn werk was hij *fantastique*. Hij kon timmeren en loodgieteren, heel goed. Dat had hij nooit geleerd, maar als hij één keer naar een ander had gekeken, kon hij het. Toen hij na de oorlog aannemer werd om al die huizen van hem te onderhouden, zei hij: "Waarom zal ik veel geld gaan betalen voor al die vakmensen, ik ga dat zelf doen." En zo gebeurde het ook. Kijk (wijst op de serre in de achterkamer) dat heeft hij helemaal alleen gemaakt, heel mooi, vakwerk.'

'Ons café heette le Lion d'Or. Toen de Duitsers kwamen weet ik nog hoe hij reageerde. Er kwam een soldaat binnen en die sloeg met zijn bajonet het raampje van de wc in. Piet vroeg hem waarom hij dat deed. Toen zei die mof dat ze dat overal gedaan hadden... in Polen, in Frankrijk. Piet zei niets tegen de man, verkocht de volgende dag de toewijzing van het bier en sloot het café. Daar wilde hij niet meer in blijven... ik ook niet!'

'Ja, daar kent men mij van, uit het café. En iedereen kende Piet. Nee, het was niet makkelijk voor hem in de oorlog. We woonden in de Jacob Catsstraat en op een nacht werd er op de deur geklopt. Heraus, werd er geroepen. Zeiden de Duitsers tegen mij dat ik weg moest, dat ik niet met hem getrouwd was... hebben we nog trouwfoto's moeten laten zien. Er was een officier bij en die zei ineens: "Sie sind Piet Moeskops, rennfahrer!" Wat bleek, de zoon van die man was een invalide jongen en er was, vóór de oorlog, een inzameling gehouden om voor die jongen een aangepaste fiets te kopen... wist die officier nog dat Piet voor die fiets ook geld gegeven had. "Du bist ein guter Mensch"... ja, dat zei die officier toen. Die man kwam nog wel eens bij ons terug, maar Piet kon dat niet hebben. De mensen in de buurt dachten dat we NSB-er waren omdat die Duitser aan de deur kwam, dat kon niet!'

'In de oorlogsjaren hebben we van de huizen geleefd, nooit honger gehad. Hij ging naar Leiden, kocht er een schaap en slachtte dat hier in huis.'

'Ach, al die herinneringen! U heeft hem nooit gekend? Nee, natuurlijk niet, kan ook niet. Weet u, Piet was zó sterk, als hij een wedstrijd reed en aan ging zetten, dan trapte hij vaak de trappers kapot. Hij kon in twee, drie trappen naast iemand komen en dan over iemand heen gaan zonder moeite. Ik heb hem nooit meer een wielrenner gezien die zoiets kon. Alleen voor hém kwamen duizenden mensen naar het stadion. Hem te zien was ook iets heel speci-

aals. Hij was groot en zat zo hoog op die fiets. Hij lette altijd goed op, maakte zich niet nerveus en wachtte af. Dan ineens kwam hij, net als een katapult. Dat was fantastisch en daar zat iedereen op te wachten. Ik weet dat hij wereldkampioen is geworden en toen tegen mensen heeft gezegd dat hij op die plaats op de baan zou aanvallen. Precies op de aangewezen plaats gebeurde het ook, niemand kon toen van hem winnen. Toen Piet in Amerika ging rijden schreven alle kranten dat deze Europeaan natuurlijk nooit van de beste sprinter van Amerika kon winnen. Die man heette Frank Kramer en die heeft geen enkele keer van Piet gewonnen. Piet won alle belangrijke wedstrijden. Het leuke was dat hij als achttienjarige afgekeurd werd voor militaire dienst. Hij was te smal en te tenger... twee jaar later was het de sterkste man ter wereld.'

'Hoe hij eruitzag? Mooi, gespierd, vriendelijk gezicht. Hij was heel vriendelijk (pakt foto's, kijkt ze door, een lange stilte valt)... Weet u (ineens heel fel, enorme stemverheffing) hoe hij dood ging? De dokter was gekomen, Piet voelde zich niet lekker. De dokter zei: "Mijnheer Moeskops, ik geef u een spuitje en dan gaat u lekker slapen." Om elf uur 's avonds komt de dokter, geeft de spuit en gaat weg. Even later begin Piet te zweten en te zweten en toen lag hij dood in mijn armen. Dat gebeurde in dié (wijst) stoel... ongelofelijk toch!'

'Hij was toen 71 jaar. Gestorven aan de spuit. Hoe kon dat hè? Neen, hij was niet ziek, hij voelde zich niet zo lekker, c'est tout. Neen, ik heb nooit geweten wat er in die spuit heeft gezeten. Ik ben één keer naar die dokter toegegaan, hier in het ziekenhuis en heb toen gevraagd hoe dat kon. Die dokter heeft me niet eens aangekeken... En wat moest ik? De dokter had altijd gelijk... ze zeiden dat Piet zijn hart het niet verdragen had, dat was het enige... Zo is Piet kapot gegaan, naast de kachel. God wat een vent was ie!'

'Piet was intelligent, dat weet ik zeker. Kijk (pakt weer een foto, we zien Moeskops, half kalend met een fijne, zeer ingetogen glimlach) zó was hij, een denker. Hij zei altijd: "Als je hersens hebt, hoef je geen haar te hebben" ... mooi nietwaar?'

'Piet zou een medaille krijgen van de koning van Denemarken en toen vertelde men hem dat hij een das diende te dragen bij de uitreiking. Toen Piet dat hoorde zei hij: "Laat die koning barsten met die das, ik ga gekleed zoals ik wil" ... zo was ie ook. Bij koning Umberto van Italië ook, toen hield Piet die gekke oude broek aan, die zat 'm zo lekker! Ik moest ruzie met hem maken om hem goed te kleden.'

'Piet was ook heel eerlijk. Kaufmann, die Zwitser, wilde wereldkampioen worden en bood Piet toen tienduizend gulden. Piet zei: "Rij er maar voor, ik neem geen geld aan... van niemand." Tienduizend gulden was een grote som geld, maar hij heeft het niet gedaan. En ach, er was toen al zo vreselijk veel geld in de combine te verdienen. Jan van Kempen, de broer van Piet, reed met Pijnenburg en die reden altijd combine. Piet wilde dat niet, hij bleef eerlijk, hij zei altijd: "Ik rij voor me eigen" en dat deed hij ook.'

‘Hij kon ook zo eigenwijs zijn! Hij was kampioen geworden en hier in Den Haag stonden tienduizenden mensen bij het station te wachten... weet je wat Piet deed? Hij stapte in Delft uit de trein... hij hield niet van al die drukte... van die feesten moest hij niets hebben.’

‘Nooit gerookt, nooit gedronken, heel soms een glaasje wijn. Alleen als het heel warm was, moest ik een donker biertje voor hem inschenken. En weet u, met de kaarten spelen, tot drie uur in de nacht, altijd kaarten.’

‘Zijn politiek? Niet voor de katholieken en niet voor de VARA, altijd voor de AVRO geweest, ik ben lid gebleven. Ik ben nu voor de VVD... die Nijpels is toch een leuke vent! Ach neen, die verdomde socialisten, daar word ik doodziek van. Ken je die, Den Uyl, die staat de Internationale te zingen en laat een villa in Buitenveldert bouwen... non, vreselijk toch. Het zijn ook die verdomde socialisten die alles hier kapot maken... ik betaal hier meer dan 600 gulden onroerend goedbelasting, vroeger 18 gulden, dat komt door de socialisten... mag ik dat wel allemaal zeggen? Ah bon, ça va! Ik zeg toch wat ik denk, wat kan mij dat schelen.’

‘Ik reis nog veel. Ga ik met mijn auto de wereld in. Vaak naar Frankrijk, naar Arles. Dan slaap ik onderweg in de auto, weet je wat tegenwoordig een hotelkamer kost? Wel zestig gulden, dat is *scandaleux*, echt waar. Kleine kamer, vies bed, ongelofelijk. Ik blijf dan in mijn auto. Ja, ik ben vaak in Frankrijk, de sfeer is daar lekker. Nederland kan zo stijf zijn, in Frankrijk leven de mensen los, lekker gemakkelijk, daar voel ik me thuis.’

‘Ik heb na de dood van Piet heel lang wielervedstrijden gevolgd. Reed ik naar Amsterdam toen daar nog wedstrijden waren, maar dat hield op. Als er een wereldkampioenschap in de buurt was, reed ik erheen. Ik had een kaart van de UCI dat ik uitgenodigd was en dan ging ik kijken. Dat was heel leuk, want de oude bekenden daar wisten dat ik de vrouw was geweest van Piet Moeskops. Kijk, ik heb nog die rozet van een kampioenschap. Ja, ik ging alleen daarheen en ging vooral voor het sprinttoernooi. Ach, sprinten is nu niet leuk meer. Van Vliet en Derksen waren nog goed, maar nu wint ieder jaar die Japanner, hoe heet ie... weet je dat die man miljonair is? Hij heeft geen tegenstand, hij heeft het sprinten kapot gemaakt, sprinten is niets meer. In 1934 kwamen er 30.000 mensen op een donderdagavond in Amsterdam, dat was *soirée*, Piet reed er dan en Scherens, die was toen heel goed, Piet was al over de veertig en kon niet meer zo veel van Scherens winnen. Maar de mensen kwamen toen wel. Sprint en achter de grote motor waren altijd de grote wedstrijden. De stayers is ook niets meer. Allemaal combinee geworden en geen wedstrijd meer. Wat? Vroeger ook combinee? Misschien wel, maar het publiek kreeg een fantastische wedstrijd en dat was het belangrijkste. Ik heb de laatste wereldkampioenschappen op de televisie gezien... jongens, ik ben in slaap gevallen. Dat zijn geen sprinters meer en geen stayers!’

‘Twee weken geleden ben ik nog in de Ahoy geweest. Leuke wedstrijden

met amateurs, dat is wel leuk, maar de profs zijn horrible, surtout die Italianen, die hebben allemaal kapesones, die maken geen goede wedstrijd.'

'Dit jaar ben ik niet naar de wereldkampioenschappen geweest, ik had geen zin en het was ook ver weg. Ik heb naar televisie gekeken, de hele dag. Wat? Ik herinner me nog Salanches! Prachtig, die jongen die daar won, Jean Janssen, dat was mooi die dag. Ik heb dit jaar Zoetemelk ook gezien. Was wel leuk hè? Maar wel combine natuurlijk, dat kon je meteen zien! Wat, heeft u niet gezien? Natuurlijk combine, die hele wedstrijd. Eerst de Italianen, toen de *Hollandais*. Die anderen, hoe heten ze, Velders of zo, die reden toch combine met Zoetemelk en die stomme Italiaan kon daar niet tegenin... ja, dat heb ik duidelijk gezien.'

'Weet je wie een goede wielrenner is? Die Fransman met die bril, Fignon. Hij is erg intelligent, kent u hem? Hij heeft klasse, dat straalt van hem af. Die ander, Hinault, die is een opschepper, laat anderen voor hem werken, *embêtant!* Huilt als hij verliest, geen vedette, Fignon well!'

'Nederlandse coureurs? Zoetemelk is leuk! Weet u wat goed was van hem? Dat hij gewoon naar huis ging toen ze hem wilden huldigen, mooi nietwaar? Joop is altijd tweede geweest, net Den Uyl, altijd tweede! Ja, Knetemann, leuke jongen... jammer dat hij zo gevallen is, maar altijd humor hè. Peter Post is de beste van allemaal... die heb ik nog zien rijden, *formidable*, die kon zo mooi fietsen. Nu, als *directeur sportif* is hij de enige die *classe* toont. Vindt u niet? Jan Raas is toch een schooier bij hem vergeleken. Kijk nou eens naar Post, altijd correct, mooie kleren... Raas is van... hoe heet dat ook weer? Kwatoel of zo... oh, Kwantum, Raas is een afpikker. Heeft al de renners van Post afgepikt. Dat is niet chic. Post is de beste, een leuke vent ook. Wat Raas gedaan heeft, is gemeen. Hij kon wel goed sprinten!'

'Moser? Ach, afgelopen. Saronni, altijd in de combine, is toch geen toprenner! Andere renners? Die Belg is goed in de sprint, mooie jongen ook, soms heeft hij een bril op. Wie meer? Ik ken de sprinters niet meer, ze zijn er ook niet meer. Sprinters stonden vroeger in aanzien. Dat waren heren, topsporters. Nu tellen sprinters niet meer en kijkt men naar wegrenners. Voor de oorlog had je tien sprinters die heel Europa afreisden en overall wedstrijd gaven. Ik weet nu niet eens wie kampioen van Nederland op de sprint is!'

'Andere sporten? Ik volg FC Den Haag, die hebben nu dertien keer gewonnen. Ik kijk daarnaar op de televisie. Verder doe ik niets meer. Ik lees wat in de krant. Naar de bios ga ik niet meer! Vaak ga ik een beetje kletsen met de mensen hier uit de buurt. Ze kennen me toch allemaal.'

'Ja, ze weten me te vinden... kijk de naam staat nog op de deur, P.D. Moeskops, ze weten wie ik ben. Voor de mensen in de buurt ben ik tante Ida... voor iedereen. De oudere heren nemen nog hun hoed voor me af als ik langskom, die hebben Piet nog zien rijden... (pakt ineens een fotoboek en begint snel te praten)... dit is uit 1932. Jaak van Egmond was olympisch kampioen gewor-

den en er werd een wedstrijd in Gouda georganiseerd. Zegt Van Egmond overal in de kranten dat hij Moeskops zal gaan verslaan. Nou, dat gebeurde natuurlijk niet. Zijn we naar Gouda gegaan en daar was de jonge kampioen en de oude man. Mijn Piet was toen 40 jaar en trainde helemaal niet zo veel meer. Ze hebben toen gesprint en mijn man heeft de kampioen met zes lengtes verslagen. Hij keek op het laatste rechte eind om... waar hij bleef. Het publiek stond te juichen en nog dagen hebben er artikelen in de krant gestaan. Mijn man is twintig jaar lang de sterkste geweest en dat weten de oudere mensen hier nog steeds. Men behandelt mij met respect, maar de jonge generatie weet dat niet natuurlijk... die vinden mij een vreemd oud wijf!

‘Ja, ik voel me thuis in Nederland. Ik ga graag naar Frankrijk, maar ik woon hier leuk. Weet u (lacht schalks) ... Nederland heeft van die gekke dingen. Julie prinses trouwt met een mof, dat vond ik niet leuk. Hij kan er niets aan doen, hij denkt dat ie hier goed zit... hij heeft ook platvoeten ook... Ach, koningin of president! Wat Mitterand? Verschrikkelijk toch, zo’n socialist die alles kapot heeft gemaakt. Ze hebben alles gestolen, alles in beslag genomen. Dat weet u toch! Ik stem hier VVD, zonder probleem, altijd... CDA, ach... Den Uyl is nog erger. Wat erg dat ik dit allemaal zeg! Zit ik mensen te beledigen? Mag dat? Je mag toch in Nederland alles zeggen! Dat heeft Piet me altijd geleerd.’

‘Ach, ja... oud worden. Kijk, verdikkie, ik krijg hele dikke borsten, geen figuur. Ik ben aan het afvallen, is al zes kilo af. Ik eet heel weinig. Toen ik achttien was (droomt weg, lange stilte) ... was ik een frêle meisje. Mooi, heb ik u verteld dat ik schoonheidskoningin was? Ja, och... zo heeft Piet me voor het eerst gezien, als jong meisje.’

‘De steen op het graf heb ik voor vijfduizend gulden gekocht... mooi balmora; dat is een graf voor mij ook. Heeft u het graf van mijn man nooit gezien? Ach, is ook niet zo leuk. Ik ga er wel naartoe, kijken naar het graf. Hij is nou al meer dan twintig jaar dood. Hij weet helemaal niet hoe ik nu leef.’

‘Ik heb hem eeuwige trouw beloofd, echt waar. Ik heb nooit een andere man gehad. Hij was perfect! Lief en netjes. Iedereen was gek op hem. Ik heb al zijn medailles nog, zijn bekers en linten. Allemaal in de bank. Als ik dood ben? Ik zal alles van hem aan de staat geven, ze moeten hem altijd herinneren. Ik heb zo’n mooi leven met hem gehad, zo mooi!’

Moeskops: fenomeen

Piet Moeskops werd op 14 november 1893 geboren in Loosduinen. Hij werd in 1914 sprintkampioen van Nederland bij de onafhankelijken, waarna hij negenmaal kampioen van Nederland werd bij de profs: 1917, 1920, 1921, 1923, 1927, 1929, 1930, 1931 en 1932. Dat hij tussen 1917 en 1932 niet alle titels won, komt doordat Moeskops soms lucratieve contracten in het buitenland liet prevaleren boven Nederlandse baankampioenschappen.

Moeskops werd in 1921 (Kopenhagen), 1922 (Parijs), 1923 (Zürich), 1924 (Parijs) en 1926 (Milaan) wereldkampioen bij de profsprinters.

Eddy en den Ollander

De eerste maal was in Mons. Wij, Nederlanders, zeggen daar Bergen tegen. Een lelijke stad, weggemoffeld in Wallonië, een plaats waar je snel doorheen rijdt op weg naar Frankrijk. De Molteni-ploeg had de ploegentijdrit gewonnen en een producer van de NOS gaf me opdracht om een vraaggesprek met Eddy Merckx af te nemen. Dat zou leuk zijn voor de Nederlandse luisteraars.

Nou? Was dat wel zo?

Hoe ging dat in die tijd?

Merckx, die de status van God had verkregen in de sportwereld (een rol die hijzelf overigens verafschuwde, maar die hem door de hijgerige Belgische sportpers werd opgedrongen), gaf na afloop van welke Touretappe dan ook snel zijn interviews. Steevast begon dat bij de Waalse salonlicht Luc Varenne, een man die er zeer prat op ging dat Eddy bij hem 'als eerste' langskwam. Varenne, een en al neerbuigend en slaafs, kuste nog het liefst de voeten van de coureur.

Theo Mathy, de Waalse televisieman, was iets meer ingetogen, maar sliep toch met een bidprentje van Eddy in de hand. Als de Walen waren langsgelkomen in hun processie, werd het tijd voor Fred De Bruyne, de hofnar aller televisiecommentatoren. Humor uit Aalst... ja, daar moest ik ook aan wennen. De oud-coureur sprak Merckx aan met eigen wapens, dat was een voordeel. Als vierde mocht Jan Wauters van de radio dan aanschuiven: de nuchterste en beste van de vier. Hij was de echte journalist en stelde goede vragen. Ik denk dat Eddy zijn vakmanschap direct herkende, evenals zijn soms wat overlopende kritische inslag.

En ja, dan was er een beperkte plaats voor de anderen.

Voor de Fransman Robert Chapatte, de lopende whiskyflles van ons gilde, een levensgenieter, de praatmachine van de Franse televisie. Ook hij schoof snel aan, gevolgd door Adriano De Zan, de paus onder de commentatoren.

De Zan sliep wel met vrouwen van coureurs, hoorde ik toen...

En daar stond ik ineens tussen. Groen als gras, onwetend, onnozel, maar niet gek. Ik had een jaar eerder gedebuteerd in de Tour, een voor mij totaal onbekend landschap in de sportwereld. Ik was van basketbal en honkbal en andere

‘vreemde’ sporten. Ik vond schaatsen leuk, maar de fiets...

Dus schoof ik met mijn microfoon in de niet geheel vaste hand aan naast Merckx en toen die op het punt stond op te stappen, sprak ik de volgende zin uit: ‘Mijnheer Merckx, wilt u alstublieft iets zeggen voor de NOS, de Nederlandse radio?’ Merckx keek om, keek me aan en ik zag iets in zijn ogen van ‘Wie is dit in hemelsnaam?’ Of misschien ook wel: ‘Wat is dit?’

Om kort te gaan, hij knikte me toe, wat betekende dat ik kon beginnen en ik riep in alle zenuwen in de microfoon: ‘Oké, vijf tellen... vier, drie, twee, een...’

Het was de eerste maal dat ik met Merckx sprak en niet de laatste. Waarom weet ik nog steeds niet, maar hij bleef rustig zitten, zocht soms een beetje naar nette Nederlandse woorden (ik kon merken dat hij in het Frans dacht en dan die woorden vertaalde) en nam zijn tijd. Ik snapte er niets van en vroeg nog iets en nog iets en hij antwoordde en keek me eigenlijk geamuseerd aan. Ik weet ook nog wat ik deed toen ik ‘dank u wel’ had gezegd, toen we klaar waren. Ik stond op en stak mijn hand uit. Merckx keek me even aan en schudde mijn hand; een stevige hand, naar ik nog steeds weet.

Vanaf dat moment heb ik omgang met Merckx. We groeten elkaar, we hebben tegen elkaar gevoetbald, samen gegeten, gedronken en zitten kletsen. Hij is te gast geweest in het NOS-Tourprogramma, hij heeft aangezet in een ongelukkig gezellig voorprogramma voor de Amstel Gold Race en... het heeft altijd geklikt tussen ons.

Dat is natuurlijk onzinnig om te zeggen als journalist en toont een soort eigenwaan die helemaal niet nodig is.

Waarom zou ik die woorden moeten opschrijven?

Omdat ik het zo voel. Merckx is een aimabel mens dat graag lacht, maar ook weet waar de strenge kanten van het leven liggen, waar je een mooi grijs pak dient te dragen, met wie je wel en met wie je niet aan de toeg gezien wilt worden en hoe de spelregels van het echte leven lopen. Die zaken deel ik een beetje met Merckx en dat idee laat me niet los. Ik heb respect voor hem en mag hem graag.

Ik zag hem fietsen en winnen. Ik reed achter hem in zijn zware laatste momenten in de Tour. Ik zag hem vechten met zijn gewichtige tweede ik en winnen, ik zag hem liefelijk kwetsbaar in Athene toen zijn zoon daar de bronzen olympische plak van de warme straat raapte.

Ja, hij was daar magnifiek aangeslagen, op-en-top vader, net een echt mens. Dat was in 2004. Ik zat achter hem in mijn commentatorloge en rekende uit dat ik hem dertig jaar eerder die eerste beroemde vragen gesteld had.

In Mons.

Als jong broekje had ik hem gevraagd of het hem erom te doen was de gehele Ronde van Frankrijk te blijven heersen of dat hij soms ook op de achtergrond zou kunnen meedoen om alleen op de belangrijke momenten van het

spektakel toe te slaan. Toen ik die vraag gesteld had, antwoordde hij met: 'Dat is een interessante gedachte...'

Dat antwoord moet me hebben ingegeven nog een tijdje in dat metier te blijven. Het was een soort van watermerk, op mijn denkwerk geplakt door de grootste renner ooit.

Dat is hij, maar daar sprak en spreekt hij nooit over.

Vanaf dat moment in 1974 vind ik Eddy Merckx vooral een prettig mens.

Mart & Gerrie Knetemann

In de Tour heeft niemand respect voor het leven

‘Nee, voetballen kon ik niet. Heb ik wel geprobeerd, basketbal ook nog, zal je verbazen, maar ik was niet voor een teamsport gemaakt. Ik kon er geen reet van, maar deed enorm mijn best. Anderen in het veld deden niets, daar kon ik geweldig de pest van in krijgen. Daar heb ik de schurft aan, mensen die de kantjes eraf lopen, vreselijk, gooi ze weg, hou ze bij mij uit de buurt. Als er gewerkt moet worden, doe je dat met zijn allen. Ik ben ook zo onhandig als de pest met een bal, dat ding gaat altijd een andere kant op. Ik heb wel fanatiek aan judo gedaan. Blauwe band. Aan wedstrijden meegedaan, de kersttoernooien in de Elandstraat. Ik kwam goed door de loting heen en haalde de laatste vier. Ik moest tegen een gozer die twee keer zo sterk was als ik. Hij legde me neer, vouwde me op, keek nog effe of het goed ging en dat was mijn judo-loopbaan.’

‘Daarna ben ik met fietsen begonnen. Waarom? Weet ik niet! Ik geloof dat het was omdat Tiemen Groen in die dagen zo goed was. Daar hoorde je van, een normale jongen die ineens goed werd en iedereen versloeg. We gingen altijd zwemmen in het Sportfondsenbad West en dan passeerden we met een groepie de fietsenwinkel van Piet Aandewiel op de De Ruyterweg. Dan stonden we een halfuur voor die etalage. Daar lagen van die koershandschoentjes, móói. Ik dacht toen bij mezelf: als ik eerst nou eens van die handschoentjes heb, dan komt de rest van het fietsen ook wel. Neefjes van mij fietsten bij Ulyses en mijn buurjongetje kreeg een tweedehands racekarretje van het Waterloolein en dat moest ik dus ook hebben.’

‘Mijn vader zei “dat wordt niets” en eigenlijk had die ouwe gelijk. Ik kreeg een fiets en die reed ik meteen in de prak. Deden we wedstrijdjes in de straat, godverdomme, staat er een oud Volkswagentje, knal ik er vol in. De fiets was nog maar dertig centimeter lang. Zei die ouwe: “Zie je nou wel!” Een tijdje later mocht ik toch een karretje kopen, een Mercier. Ik ben gaan trainen en werd wielrenner. Dat viel tegen. Ik kwam niet verder dan de Phoenix-fabriek in Halfweg. Altijd wind tegen, ik dacht toen: jesus, wat een kolere sport en heb die fiets maar weer aan de kant gezet. Een broer van mijn zwager, Guariento, is een behoorlijke wielrenner geweest, had onder andere een Olympia’s Tour gereden. Die man heeft me opgegeven bij De Germaan. Daar wist ik niets van

en twee maanden later kwam de penningmeester van De Germaan contributie ophalen. Toen dacht ik: als ik dan toch moet betalen, kan ik net zo goed ook gaan fietsen. Toen haalde ik Haarlem en verder.'

'Mijn moeder stimuleerde me. Ik had een neeffie, Bert, en die fietste behoorlijk. Ik was toen straatmaker en kwam aan het eind van de middag kapot thuis. Stenen sjouwen, gebukt zitten, ik was zo moe als een beer als ik thuis kwam en dan zei mijn moeder: "Gerrie, ga nou effetjes de fiets op, je neeffie doet het ook" en dan ging ik. Dan kwam ik uitgewoond terug, maar ik voelde me er wel lekker bij.'

'Mijn vader was stukadoor. Fijne man, keiharde werker, tot zijn 72ste doorgepeesd, nooit een dag van zijn leven ziek geweest. Karakter als een tijger! Ik heb tikkies van 'm meegekregen, maar ik lijk meer op mijn moeder. Die ouwe is nu 83, heeft twee jaar geleden een beroerte gehad. Mijn moeder is anders. Gevoeliger, liever. Dat heb ik van haar. Ik was op school een lief jongetje. Je denkt natuurlijk dat ik een rotzak was en allerlei streken had, maar ik was gewoon een lief kereltje. Ik speelde voor Zwarte Piet voor de lagere klassen, dat was toch altijd iets voor de lieve jongetjes! Ik had karakter, liet niet over me heenlopen, maar was hartstikke eerlijk. Allemaal van mijn moeder.'

'Mijn ouwe was geen typische wielervader. Hij ging wel mee naar de koers, maar hield zich dan heel rustig. Hij sprong niet op de weg en hij sloeg me niet doormidden als ik niet gewonnen had. Mijn moeder was fanatieker. Die had de ziekte in als ik afstapte. Dan keek ze me aan met iets van "Gerrie, krijg de kolere" en daar had ze gelijk in. Pa was een echte bouwvakker. Als iets hem niet aanstond, ramde hij erop los, maar tegen mij was-ie rustig. Ik ben niet zo rammerig als mijn vader. Ik sla er niet meteen op, ik denk maar zo: de mensen die ik hebben moet, krijg ik toch wel. En dat is dan weer een karaktertrek van mijn moeder.'

'Ik heb nog goed contact met ze. Ik bel uit de Tour. Mijn moeder was jarig op de dag dat Van der Poel won. Ze leven nog samen, ze kijken televisie en komen hun hok niet meer uit. Ma is tien jaar jonger dan die ouwe. Weet je dat hij 49 was toen ik geboren werd. Met zijn laatste schot heeft hij nog een kampioentje gemaakt!'

'Ik kwam Greet tegen en het klikte. Zij zag het met mij zitten en omgekeerd en binnen een halfjaar zijn we getrouwd, we zouden wel zien hoe dat allemaal ging. Ik was 23, effe in mijn ring kijken. Ja, 28 oktober 1974. Toen moest het er maar van komen. We hebben een huisje gezocht, ik ben naar Parijs-Nice gegaan en toen ik thuis kwam, was de boel aan kant. Ik stapte zo in een opge maakt bedje. En zo gaat het nog, Greet doet alles, ik fiets. Ik ben een zieltje-zonder-zorgen, ik ben redelijk gelukkig met wat er allemaal met me gebeurt. Het lijkt of de mens voorbestemd is om kopzorgen te hebben, maar die heb ik niet veel. Ik leef een heerlijk leven. Natuurlijk, als ik in de cols zit af te zien,

baal ik geweldig, maar dan kom ik in het hotel, ga onder de douche staan en alle problemen zijn voorbij. Dan voel ik me heerlijk, bel Greet op, lul een beetje over de dag en dat is toch mooi. Ik hoef het van mijn leven niet beter te krijgen dan ik het nou heb!’

‘Waar ik haar tegengekomen ben? Op de baan in Alkmaar. Ik vond vrouwenfietsen helemaal niets, nu nog niet, maar ik vond haar wel een vrolijke meid. Ik zag haar een keer bij Bustraan, de fietsenmaker in de Westerstraat. Ze moest een achtervolging rijden of zo en ze had geen goede wielen. Toen heb ik haar die wielen gegeven. Als ze lek zou rijden, moest ze wel dokken. Nou, ze werd derde. Ze kwam de wielen bij me terugbrengen, in het Olympisch stadion. Ze bedankte me en gaf me een zakkie met daarin een worst. Op dat zakkie stond Slagerij Donker, Heiligeweg 1, Krommenie. Ik heb haar later, uit Oost Berlijn, een kaartje gestuurd. Ik had haar adres van dat zakkie overgenomen. Een tijdje later ging Peter Nieuwenhuis, een trainingsmaat van me, trouwen. In Heerenveen. Zegt Greet “zullen we er samen heenreizen”, want Peters vrouw was weer een maatje van haar. Goed, dat doen we en vervolgens sterren, bellen, toeters, regenbogen, gevulde koeken, ik was ineens verliefd. Nauwelijks een jaar later waren we getrouwd. Nee, ik joeg niet achter de wijven aan, ik was een droge. Ik ging niet stappen, ik leefde voor de fiets en dat heb ik nog. Ik moet het van hard werken hebben. Als ik goed fiets, komt het onder uit mijn tenen en dan geef ik alles. Als ik een stapper zou zijn geweest, had ik hier niet gezeten. Ja, ik deed het wel eens, maar dan was ik een week lang naar de kloten. Vrouwen horen niet bij wielrenners, dat gezegde ken je toch. Of het inderdaad zo is, weet ik niet, maar ik weet wel dat je er verdomde voorzichtig mee moet zijn.’

‘Greet stimuleert me geweldig... echt waar, iedere dag nog. Ik was afgestapt deze week... Ken je het verhaal? Nou je weet van dat ongeluk, die vader met die twee dochters, die op de weg lagen. Geschept door zo’n gozer uit de reclamearavaan. Wij kwamen er langs en ik begon ineens menselijke trekjes te vertonen. Ik werd zo vreselijk beroerd, ik zag dat hele fietsen niet meer zitten. Er sprong een veertje, ik zag dat op de weg en ik kon niet meer. Dat beeld van de meissies, dat was toch verschrikkelijk! Man, ik kan godverdomme janken, nu nog, als ik het terughaal. Vandaag reed ik naast Maarten Ducrot en we beginnen over dat ongeluk. Hij had het ook, hij kon niets, helemaal naar de kloten, weg, boem, over. Ik heb begrepen dat heel wat meer mensen hetzelfde gevoel hadden. Gewoon geblokkeerd, jezelf afvragen waar je nou in jesusnaam mee bezig bent. Ik ben van mijn fiets gestapt, heb mijn schoentjes uitgedaan en ben in de auto gaan zitten, ik zat heel ongelukkig te janken, zo kapot was ik. Je ziet je eigen kleintjes daar toch liggen, dat had jij toch ook! We zijn allemaal maar heel nietig, dat zeg ik je. We stellen geen ene moer voor en sentimenten hebben we allemaal. Ik kon alleen die gevoelens even niet de baas en stapte af. Verder fietsen had voor mij geen zin meer, ik was hartstikke kapot, gebroken, op!’

‘Ik heb toen vijf minuten in de auto gezeten en heb toen aan Greet zitten denken. Wat zou zij hebben gedaan? Ze heeft me altijd voorgehouden door te rijden, altijd. Kijk, die auto bleef nog effe staan en daarom rij ik nog. Als we weg waren gereden, was het gebeurd, maar nu kon ik effe nadenken en ineens zag ik het voor me. Greet was zo verschrikkelijk in een wak geschoten als ik afgestapt was, ze is zo met die Tour bezig. Godver, ik ben voor haar doorgedaan. Ben je gek, sponsors en weet ik wat, sodemieter op, ik heb het voor haar gedaan. Ik heb mijn fiets gepakt en ben in mijn eentje gaan fietsen. Ik had het geluk dat ik anderhalf uur alleen gereden heb, ik reed met kippenvel op mijn hele donder. Ik had een groepje vijf minuten voor me en een groep vijf minuten achter me, maar Godzijdank bleef ik ertussen zwemmen. Heb ik na kunnen denken en ben ik langzaam tot rust gekomen. Toen ben ik naar de natuur gaan zitten kijken en zo kwam ik erdoor. Passeerde Jeremiasse me en die vroeg “Kneet wat doe jij hier?” Ik zei niets, maar hij gaf me twee kleine blikjes cola. Ik kreeg weer moraal, van die lullige blikjes, echt waar. Het was een klein gebaartje van Willem, maar dat had ik net nodig. De Tour stopt voor niets en niemand, het is helaas waar. Die kinderen worden half doodgereden, maar iedereen jakkert door. Wat dat betreft zijn we allemaal stapelgek hier. Respect voor het leven heeft niemand in de Tour. We gedragen ons als beesten, jij, ik, allemaal.’

‘Het doet me denken aan mijn ongeluk. Toen is me ook duidelijk geworden hoe alles in elkaar steekt. Ik lag goddome leeg te bloeden en het enige dat ik hoorde was klik-klik-klik van die fotografen. Ik was heel goed bij kennis toen en ik weet nog dat ik dacht krijg nou toch allemaal de pleuris, doe iets en rot op met dat geknip. Ja, gek is dat, maar dat weet ik nog heel goed van dat moment. Het regende die dag. Ik zag weinig en mijn slechte ik wilde bij de bevoorrading afstappen. Mijn goede ik zei doorrijden, waarom weet ik nu nog niet. Nee, zeg eerlijk, het was een trainingskoers, ik hoefde helemaal niet te rijden en ik was alleen maar naar Waregem gegaan omdat ik geen zin had om in mijn eentje te trainen. Ik schakelde op een rot stukje weg, hoorde dat de ketting niet goed lag, keek even en zag net te laat die wagen staan. Normaal zwiep je daar zo omheen, maar er was niet veel meer te zwiepen. Ik vloog door de lucht en sloeg met mijn arm ergens tegenaan. Tot zover ging alles goed, dacht ik. Ik lazerstraalde dus volop over die auto en kwam op de grond neer. Ik was zo vlug van geest, dat ik dacht wegwezen, dus ik probeerde weg te komen om geen valpartij te veroorzaken. Ik heb mezelf weggesleept, dat staat vast, maar toen werd me meer duidelijk. Ik had pijn in mijn lijf, maar dacht wel verder te kunnen gaan. Toen pas snapte ik dat mijn been gebroken was. Ik kijk en zie het gezicht van Rudy Dhaenens. Die was afgestapt en kwam me helpen. Ik zei: “Rudy, is er iets met mijn hoofd?” Hij schudde nee, er was niets met mijn hoofd, maar toen wees hij op mijn arm. Manneke, het bloed spoot eruit. Ik zag meteen dat mijn pezen doorgesneden waren, want mijn vingers stonden recht

vooruit. Ik dacht meteen, niet erg, dat kunnen ze maken. Maar verdomme, het bloed spoot zo'n beetje over de straat heen. Dhaenens is de hele tijd bij me gebleven. Met hem heb ik dus na die tijd een heel andere verhouding dan voor die tijd. Ik beschouw Rudy nu als een... man, ik heb daar liggen janken toen, ik ga weer hoor, sorry, maar zo ben ik...'

'Die twee maanden ziekenhuis is een ramp geweest, omdat ik niet fietsen kon. Ik lag daar maar en stukje voor stukje gingen ze opereren. Weet je wie de eerste was die iets van zichzelf liet horen? Didi Thurau! Zijn telegram kwam als eerste, daar keek ik zelf ook van op. Thurau nota bene. Ik reed niet bij hem in de ploeg, ik reed verdomme om hem wedstrijden te doen verliezen, ik had hem best kunstjes geflikt. Maar wel Thurau! De eerste renner die me op kwam zoeken was Aad van den Hoek, dat verbaasde me weer niet, want dat is een prachtvent, die helpt altijd anderen. Verder is het hele peloton geweest, iedereen en toen ook snapte ik dat ik voor het peloton geen gewone was. Want er kwamen renners aan de rand van mijn bed zitten waarvan ik toen vaak het karretje in de poep gereden had, maar dat telde op dat moment niet, dat vond ik het mooie toen. En zelf ben ik niet zo'n flinke. Ik loop nu al de hele Tour met het adres van Hilbert van der Duim in mijn zak. Ik moet hem nog steeds schrijven. Morgen doe ik het! Die gozer heeft toch ook voor dood gelegen, nog tien keer zo erg als ik. Die gaat er ook weer bovenop komen!'

'Ik begreep na dat ongeluk veel eerder waarom mensen dingen doen die ze doen. Ik zal niet de filosoof spelen, maar ik zie het zo: dit is mijn wereld. Rond de Tour is er niets, tenminste, dat denken wij. Tsjernobyl kan nog een keer ontploffen, maar wij reden toen de Ronde van Spanje en we fietsten gewoon door, snap je. Nou, ik heb nu geleerd dat het allemaal heel betrekkelijk is. Wij maken ons hier druk om zo'n col, maar weten mensen in Zweden of Mexico daarvan? Niets! Wij vinden ons bestaan hier zo verschrikkelijk belangrijk en het is niets. Dat weet ik nu.'

'Ik heb geleefd met de stelregel: het maakt niet uit hoe je wint, als je maar wint, dat geef ik toe. Zo fietste ik, zo leefde ik. Dat was de ouwe Kneet uit de Posttijd. Toen was het allemaal anders. Ik kijk nu op een andere manier tegen het fietsen aan. Niemand weet alles van dit vak. Het verandert steeds weer. Soms denk ik te doorzien hoe een bepaald slagje in elkaar zit. Blijkt het helemaal anders te zijn. Nee, niemand in dit wereldje weet precies hoe alles in elkaar zit. Dat maakt het juist zo leuk. Wie werkt voor wie, wie zit met wie in de slag? Dat is zo boeiend. En soms zit ik er zo verschrikkelijk naast. Dan lijkt ik wel een journalist.'

'Ja, ik zie wel razendsnel als er iets in de koers gebeurt. Dat grapje naar Blagnac toe was me binnen twee seconden duidelijk. Op weg naar Avignon moest Herrera een oor aangenaaid worden en dat lukte bijna. Nee, daar weet de buitenwereld niets van en zo hoort het ook. Stel je voor dat ik iedere dag bij jou in de microfoon kwam vertellen hoe alles in elkaar zit, dan was de lol

er toch gauw af, dan zou het publiek ook niet meer kijken. Laat dat nou maar bij ons renners rondcirkelen. Ik zal je van vandaag vertellen, eentje dan. Zo'n veertig kilometer van de finish werd de weg breder, wind van de kant. Ja natuurlijk, dat hoeven ze de Kneet niet te leren. Na vijf meter had ik het door. Ik kijk even om, zie wie waar rijdt en de stellingen werden ingenomen. Binnen een minuut zat Herrera in de achterste waaier en die sufferd had het niet eens in de gaten! Je zal je dus vragen hoe we hier tot een massasprint kwamen, gewoon omdat één renner niet deed wat hij moest doen. Heus, we hadden hem in de tas, hij had zeker een minuut aan zijn fiets hangen, maar toen kwam een knecht van Mottet, die klootzak raakte in paniek. Die zit ook in die derde waaier en die werd bang. Een slechte knecht dus, want hij fietst verdomme dwars door de wind heen en rijdt gratis en voor niets Herrera naar voren. Wat een enorme lul! Mottet had méér dan een minuut gepakt. Dat zag ik, Fignon zag het ook, we zagen het aan de samenstelling van de waaiers. Dat heet koersinzicht, dat heb ik!

'Ik ben niet de baas. Er zijn in dit peloton geen bazen. Neem nou de bus, de jongens dus, die in de cols bij elkaar kruipen. Daar wordt makkelijk over gepraat, maar zo makkelijk is dat niet. Om in de bus te rijden, moet je wel een bepaald tempo rijden, dat is een ongeschreven wet. Je moet over die bergen heen, in zo'n tempo dat de slechtste nog net kan aanklampen. Zo werkt het, maar de slechtsten willen gewoon niet meedoen. Ze roepen ho, maar vergeten dat ze op tijd binnen worden gebracht. Heus, een goede bus kunnen rijden, is een kunst. Ja, Bontempi kan dat en zo zijn er meer, maar er rijden ook jongens rond die meteen klootzak roepen als het te hard gaat. Zo werkt dat niet, het is geen schoolreisje. Je moet er nog wel iets voor doen. Jonge coureurs komen naar de Tour en weten dan dat de Kneet zich met die bus bezighoudt. Ze weten echter niet dat ze dan ook moeten luisteren! Ik klink nu streng en vol kapesones, maar zo is het. Ik kan me ergeren aan renners die niet luisteren. Wie? Er zijn Fransen die het niet kunnen, luizebollen. Een simpel voorbeeld, Jelle Nijdam. Niet om die jongen te pakken, hij kan verschrikkelijk goed rijden, die krijgt ons op apegapen. Hij was mee in dat noodweer, naar Blagnac. Maar wat doet-ie? Hij fietst niet mee, hij breekt het tempo. Stom natuurlijk, verschrikkelijk stom. Roche, Millar en Bernard zijn er niet bij, eigenlijk het slagje van de Ronde! Wat denkt Nijdam? Die denkt dat hij niet op kop moet rijden omdat die Gölz voorop ligt. Ja, een kwartier vooruit! Wij wisten allang dat die Gölz de etappe zou winnen, daar heeft die jongen de klasse voor. Daarom was het zaak dat er door iedereen in die eerste waaier werd gereden. Gaat die Jelle misselijk tussen ons in zitten rijden. Ik ben naar hem toegegaan en heb gezegd dat hij op moest donderen. Ik zei: "Rij mee of donder op, maar niet dat misselijke fietsen tussen ons in." Hij snapte niet waarmee wij op dat moment bezig waren. Hij keek me aan als een koe uit zijn hol.'

‘Met wie ik contact heb? Met bijna iedereen. Met Kelly, met Fignon, de jongens van Raas. Er is eigenlijk maar één ploeg met wie ik geen contact heb! Waarom? Weet ik niet! Ik praat wel met Teun van Vliet, maar niet met die anderen. Dat is de erfenis.’

‘Lubberding is naast me komen rijden en zei me toen “Kneet wat ben je een klootzak” daar schrok ik even van. Ik vind hem namelijk geen klootzak en dat meen ik. Ik weet dat Henk uit zichzelf nooit zo iets zal zeggen, zo is hij niet. Dat móet hij zeggen. Hij is niet happy, dat weet ik. Hij loopt bij een haptocoom, hij loopt bij een acupuncturist, hij is bij een hypnotiseur. Als je helder van geest ben, loop je niet bij die figuren.’

‘Neen, Post heb ik niet gezien. Ik heb nog geen woord met hem gesproken, geen één keer goedemorgen geknikt. Elkaar ontlopen, dat zal het zijn. Ik heb er geen behoefte aan om in zijn nabijheid te zijn en voor hem geldt waarschijnlijk hetzelfde. Ik kan ermee leven. Ons samenzijn is voorbij. Ik heb gehoord dat hij mij als zijn assistent wilde, dat heeft hij me nooit gezegd. Wacht even, ik zal het duidelijk stellen: ik heb respect voor wat Post allemaal gedaan heeft. Dat staat boven alles. Hij heeft al tien jaar een perfecte ploeg in het peloton, hij heeft ongekende successen behaald en hij heeft mij koersinzicht geleerd. Maar het boek is uit, hij werkt nu met andere renners en ik zit bij een andere club. Ik weet dat velen van zijn oud-renners iets op hem aan te merken hebben. Ik ben op hem uitgekeken, ik fiets nu op een andere manier. Ik heb geen behoefte om te gaan schoppen. Ik zou niet meer voor hem kunnen rijden. Weet je wat het is om in die ploeg te rijden? Het is de grootste stress die je je kunt voorstellen. En als je eenmaal van die ploeg weg bent, zie je dat je ook kunt gaan koersen. Kijk, als Post iemand laat vallen is die renner gebrandmerkt, dan mag zo’n coureur ook nooit meer wat worden. De historie wil wel eens anders bewijzen. Hennie Kuiper bijvoorbeeld werd door Post opzij gezet. Wat won-ie daarna? Lombardije, Parijs-Roubaix, weet ik veel wat meer. En Thurau. Die werd door Post belachelijk gemaakt. Ik weet nog, tijdens Parijs-Nice. Zat Post aan tafel te vertellen over Thurau zus en Thurau zo en dat-ie slecht reed. Kregen we de volgende dag zeven minuten aan onze kloten, van meneer Thurau. Volgend seizoen gaat Didi weer bij ’m rijden. Ook dat komt voor, mensen die weer even naar Post teruggaan. Van der Velde heeft het geprobeerd, mislukte helemaal.’

‘Met Raas spreek ik wel, maar niet zoveel hoor. Ik zie hem wel, maar ik rij voor een andere ploeg, zo simpel is het. Ik heb het hartstikke druk met mijn eigen ploeggie. Ik weet dat iedereen erop uit is het geheim van de scheuring in de ploeg van Post te zoeken. Dat verbaast me wel eens. Ja, er is heus wel iets, maar er zijn ook zaken waar niet over gesproken wordt.’

‘Of ik slim ben? Weet ik niet. De Vlaeminck heeft eens gezegd “om stom te rijden, moet je goed kunnen rijden” en daar zit precies de waarheid. Om slim te rijden, moet je goed rijden, dus het is een vereiste om goed te kunnen rijden. Ik merk aan mezelf dat ik na mijn ongeluk niet meer van die hele grote dagen

heb. Ik werk me het apelazerus, ik train hard en ik zie af. Meer dan ooit. Maar ik hou van dit vak en daarom blijf ik het doen. Lichamelijk ben ik niet goed meer. Ik rij minder goed dan vroeger en dus heb ik ook van mijn koersslimheid moeten inleveren. Je computertje stelt zich af op wat je lichaam toestaat. Bij mij was dat een gezond lichaam en dat is het niet meer. Ik rij nu geen gaatjes meer dicht waar het vroeger bijna moeiteloos ging. Dat klinkt hooghartig, maar ik denk dat het zo is. Ik ben nooit een supertalent geweest. Ik kon hard fietsen, maar heb er altijd als een beest voor moeten knokken. Niets is me aangewaaid, ik heb voor alles moeten werken. Daarom heb ik ook de schurft aan mensen in het peloton die niet werken.'

'De meest intelligente renner ooit? Zonder probleem, Hinault. Die zag en doorzag alles wat er gebeurde. Ik herinner me een Tour, zal een jaar of zes geleden zijn. Ze hadden net die bonificatiesprints ingevoerd, er was een groep weg en er moest iets gebeuren. Het was vroeg in de Ronde en het klassement kon redelijk overhoop gereden worden. Ik keek rond, maar niemand deed wat. Ik reed naar Hinault en stelde hem voor samen te gaan rijden. Hij ging overeind zitten, wachtte even en zei "nee, Kelly gaat wel rijden". Ik zei "ben je gek, die rijdt nooit, kom op, wij samen", maar Hinault zei me nog even te wachten. Vijf minuten later zette Kelly zijn ploeg op kop en die mannen hebben ons heerlijk meegenomen naar de kopgroep. Dat zag Hinault aankomen. Prachtig, ik was er niet opgekomen.'

'Hinault won een Tour door tachtig procent alles alleen te doen. Dat kon-ie als de beste. Die reed altijd met zijn gezicht in de wind. Zoetemelk in het wiel en Hinault altijd op kop. Ik denk dat hij de beste is geweest. Ik kan niet oordelen over Merckx, want ik heb pas in zijn nadagen met hem gereden. Merckx had een bereploeg. Hinault reed de hele dag in de wind en kankerde daar nooit over. Hij werkte zich het lazerus en als de eindafrekening kwam in Parijs, dan stond hij eerste. Ik heb geweldig respect voor Hinault en kan het nog steeds best met hem vinden. En in de huidige Tour? Ik kan Fignon goed hebben. En hij mij. Hij is een rammer, hij werkt. Je hebt hem toch bezig gezien deze week. Daar hou ik van, werken. Man, die Mottet zou al huilend naar huis zijn als Fignon er niet was geweest.'

'Ach een rustdag, ik zou liever doorrijden. Nu heb ik eerst een journalist, dan ga ik wat lezen, dan verplicht de fiets op, er is niets ergers dan op de rustdag fietsen. Eén dag eerder aankomen, zondags met Greet en de kinderen lekker een barbecue in de tuin en 's maandags Boxmeer. Een dagje eerder thuis, wat zou dat lekker zijn! Ik kan zo verschrikkelijk naar die kinderen verlangen!'

'Ja, ik zorg goed voor mijn centen. Ruud Bakker zei altijd tegen me: "Kneet, als je gestopt bent en je weet van jezelf dat je er niet uit gehaald hebt wat erin zat, ben je stom bezig geweest." Ik heb goed verdiend en ik verdien nog steeds een goede boterham. Ik wil, als ik stop, niet terugvallen naar het niveau van sappelen, snap je? Ik wil leven zoals ik nu leef, kopen wat ik wil kopen en niet

een dubbeltje om moeten draaien. Ik wil het goed hebben, vooral voor die kinderen. Ja, ik heb gehoord dat in *Nieuwe Revu* heeft gestaan hoeveel ik verdien. Daar stond het foute bedrag in, daar hebben Greet en ik ons rot om gelachen. Mooi hè, die Barend en Van Dorp, beetje sensatie zoeken met zo'n verhaal. Ach, wat maakt het uit, ik had er alleen wel lol om. Ze zaten nog te laag! Dat was de grap. Wat ik verdien? Gaat je niets aan. Gaat niemand iets aan. Het is de tweede keer dat ik ze op een foutje betrap. De eerste keer was toen ik bij Post wegging. Dat ging om het extra geld dat ik verdiende en dat Post niet bij wilde leggen. De Kneet kan naast het fietsen nog wel wat meer verdienen, maar dat kon niet meer voor Post. Komen Barend en Van Dorp naar me toe. Ik leg het ze uit. Ik zeg: "Jullie werken voor *Vrij Nederland* en verdienen er een beetje bij door dit VARA-radioprogramma te maken. Het geld dat jullie hiermee verdienen geven jullie toch niet aan *Vrij Nederland*, daar werken jullie toch voor." Dat stukje hebben ze dus niet uitgezonden. Kijk, ook die twee gaan dus niet altijd rechtdoor. Ze stellen zich ook te hautain op, denken overal boven te staan. Nu ook weer, dat artikel in *Nieuwe Revu*. De PDM-renners denken eerst aan geld en dan pas aan fietsen. Als je in dit vak geld wilt verdienen, moet je hard kunnen fietsen. Dat staat boven alles en als je hard fietst, moet je je hand kunnen ophouden. Dat je zo maar een paar ton verdient, ben je gek. Er is een kentering voelbaar, maar ik ben van de oude stempel, ik werk, ik rij tot alles in me aan het stofwisselen is en daar voel ik me lekker bij.'

'Waarom doet een mens dit? Waarom raas ik langs die afgronden, waarom ga ik tot het uiterste? Omdat ik van het vak hou. Er zijn dagen dat ik de fiets verrens. Op die cols. Alles doet pijn, je kop bonst van je lichaam, je hebt honger en dorst, je haren staan recht overeind, je longen barsten uit elkaar en toch ga je door. Dat is het mooie. Ik rij mee omdat ik dit vak vrijwillig gekozen heb. Ik weet dat die rotbergen er liggen en ik moet erover. Verleden week kwam Goddet voorbij, net op een moment dat ik alles zwart zag. Zat-ie als een oud seniel baasje te zwaaien. Later dacht ik: val toch helemaal dood, denk je dat ik dit voor mijn lol doe? Hoe komt zo'n man erbij om dat te doen, vraag ik me af. Voelt hij het wezen van de renner nog niet aan? Als je op een berg in je eentje bezig bent, moet men je met rust laten. Dan ben je voor jezelf bezig je grenzen voortdurend te verleggen. Dan ben ik bezig geld te verdienen. Veel geld zeg je? Misschien wel, maar alles is relatief. Als ik zo in dat peloton rij, kijk ik om me heen. Allemaal huisvaders die voor het oog van Europa de mensen een maand bezighouden. We doen gevaarlijk werk en zijn nooit thuis. Ja, we worden wel aardig betaald. Jij je zin! Maar weet je ook dat de meesten van ons verschrikkelijk eenzaam kunnen zijn, dat we verschrikkelijk kunnen verlangen naar vrouw en kinderen. Vooral als we in die bergen afzien, worden die gevoelens duidelijk. Ik had het toen ik wilde opgeven. Ik zag die koppies thuis voor me. Ik ben ervan overtuigd dat veel renners dat hebben.'

‘Greet heeft één grote fout gemaakt. Ze heeft me een mapje foto’s van de kinderen opgestuurd. Het is beter dat ik niet naar die plaatjes ga zitten kijken. Dan word ik toch zo sentimenteel. Dan kan ik zo gaan zitten janken. Natuurlijk, de Kneet heeft een grote bek en is een bekende Nederlander en komt in quizjes en iedereen moet om hem lachen. Maar de Kneet zit hier ’s avonds soms lekker een potje te grienen. Daar ben ik niet te groot voor, dat vertel ik je rustig. Niet om stoer te doen voor een mooi verhaaltje. Ben je gek, dat heb ik niet nodig. Ik heb een heel klein hartje. Maar ik kan afzien als een beer. Dat kon die ouwe van me ook.’

Wie is Gert-Jan Theunisse?

Fietsen, doping & rock-'n-roll

David Byrne, eat your heart out. 'Er zijn momenten dat ik *Psycho killer* zo keihard afspeel... via de cd, dan klinkt-ie het best. De muren trillen dan. Ik sta midden in de kamer en luister. Prachtig, dat ritme van de Talking Heads vind ik heerlijk, om me helemaal in te verliezen.'

Geert-Jan Theunisse (ergens onderweg is het Gert geworden) ligt naakt op bed en scheert zijn benen. Het is zaterdagavond, kamergenoot Steven Rooks komt onder de douche vandaan en moppert over de broeierige hitte. 'Zo is het al een week, je drijft gvd de kamer uit. Wat een leven!'

Een keurige man komt, na een ferme klopp op de motelkamerdeur, binnen. Of hij misschien de beenmaten van de heren mag opmeten. Hij schrijft wetenschappelijke stukjes over fietsen en wielrenners en frommelt nerveus wat voorbeelden tevoorschijn.

Rooks: 'Moet-ie dat ook meten?' en knikt in de richting van het onderlijf van Theunisse. Deze heeft een handdoekje over zijn geslacht gedrapeerd.

'Dat kan ook nog wel,' zucht Neerlands meest besproken wielrenner. De wetenschapper doet zijn werk en Theunisse laat hem begaan. Rooks is inmiddels aan het bellen en informeert zijn thuisfront.

'Très longues jambes,' zegt de man, tekent zijn bevindingen op en concludeert: 'Grimpeur.' Theunisse knikt.

Hij is 25 jaar oud, komt uit Berghem, vlak bij de vuilnisbelt van Oss, en fietst zijn hele leven al hard. 'Mijn neefjes begonnen met wielrennen, zo ben ik ertoe gekomen. Ik was acht toen ik in de buurt mijn eerste wedstrijden reed.' School was niet aan hem besteed, een jaar voor zijn mavo-examen koos hij voor de fiets, een keuze waar hij nauwelijks aan terugdenkt: wielrennen is zijn leven en dat leventje kreeg in de laatste Tour-week een behoorlijke deuk. Juist op het moment dat hij als tamelijk onbekende subtopper opschoof naar de vierde plaats in het algemeen klassement, werd bekendgemaakt dat in zijn in Morzine afgegeven urinemonsters sporen van verboden middelen waren aangetroffen. Gert-Jan Theunisse was positief!

L'Équipe, de Franse sportkrant, beschreef hem als een Vikingstrijder; een blonde, introverte, rustige vedette. De Italiaanse televisiecommentator noem-

de hem ‘blonde engel’ en in het profpeloton was men verbaasd over zijn manier van rijden. Zijn vroegere ploegleider, Peter Post, zei ook dat er in de Tour renners aanwezig waren die voortdurend sterk op kop hadden gereden, renners die je daar niet zou verwachten. Post was slim genoeg om geen namen te noemen, maar dat hij onder anderen Theunisse bedoelde, was evident.

‘Het gekke is dat ik in de bergen altijd goed heb gereden,’ zegt Theunisse. ‘Toen ik als jongetje naar de Tour de l’Avenir ging, heb ik in de cols steeds bij de eersten gereden. Ik was negentien jaar, geloof ik, en ik ging met de besten mee. Dat jaar reed ik helemaal in dienst van Maarten Ducrot; die werd toen derde. Ik deed niets anders dan hem ophalen en naar groepjes terugbrengen. Na die ronde kreeg ik veel aanbiedingen om in Frankrijk te komen rijden, logisch want die ploegleiders zagen me altijd langs de wagens komen. Ik haalde ook het drinken voor Ducrot op. Zaten we ’s avonds aan tafel en dan riep hij: “Je hebt vandaag weer een miljoen verdiend.” In die Tour is Post een paar dagen gekomen om naar me te kijken. Toen ik twintig was, tekende ik bij Panasonic.’

Hij heeft twee kleine tatoeages, op iedere schouder één: een hartje en een rood-ingekeurde roos. Een klein oorringetje in zijn linkerlel, zijn haren langer dan wie ook in het peloton. Hij vindt het leuk om er zo uit te zien. Hij vindt zichzelf geen rocker, geen late hippie, geen Brabantse punker, geen opstandige; hij is vóór alles sportman. Uiterlijk verschilt hij van vele anderen, maar so what? ‘Stel dat alle coureurs er hetzelfde zouden uitzien. Honderd man met allemaal van die kortgeknipte koppies!’

In zijn jeugd was hij een wilde. Vriendjes op straat deden hem geloven dat hij keihard zou worden als hij, tot bloedens toe, zijn knokkels tegen de muur zou slaan. En tot bloedens toe deed hij dat. ‘Mijn moeder werd gek van me. Ik ramde maar tegen de muur, ik geloofde er echt in, het bloed spoot eruit, ongelooflijk dat ik me dat allemaal aan liet praten.’

Hij liet zich ook van alles wijsmaken. Hij was tien jaar oud toen zijn trainingsmaatjes hem voorhielden dat je een echte sprinter kon worden als je in je blote kont ging trainen. Zonder verder na te denken trok hij zijn broek uit en sprintte uit volle macht. ‘Iedereen keek naar dat zwabberende ding... Ik was zo onschuldig, ik geloofde alles.’

Als amateur reed hij voor de Amstelploeg van Herman Krott, de best georganiseerde wielersal voor jonge, talentvolle renners. Hij viel op door zijn dienstbaarheid in het peloton; voor anderen werken ging hem goed af.

‘Ik voelde best dat ik aardig kon fietsen, maar meer ook niet. Ik moest in dienst en reed voor de militaire ploeg. In Gent werd ik derde bij het wereldkampioenschap voor militairen. In de sprint werd ik verslagen, ik kende die gast die me versloeg niet, had nooit van hem gehoord. Eric Vanderaerden heette-ie.’

De wetenschapper heeft nu ook de maten van Rooks op papier. ‘Theunis (zoals alle Fransen het uitspreken) heeft dezelfde lengte als Francesco Moser, maar zijn torso is acht centimeter korter, hij heeft extreem lange benen, extreem. Rooks heeft precies dezelfde maten als... (hij bladert in zijn boek) ... als Merckx en Thurau.’

Rooks lacht, Theunisse ligt onderuit. Het zal hem een zorg zijn. Of? ‘Door die lange benen kan ik met trappers van achttien centimeter rijden, dat zie je in de bergen bij vrijwel niemand.’

Hij weegt even meer dan 62 kilo. Er is geen gram vet te zien; zo bloot op bed oogt hij zelfs angstig mager. ‘Die gozer leeft er helemaal voor,’ knikt Rooks. ‘Kijk, ik drink bier, ik ga graag stappen, hij niet.’

Theunisse schudt zijn hoofd. ‘Geen bier, helemaal geen alcohol en heel uitgebalanceerd eten. Dat heb ik altijd al gedaan. Ik heb nooit gedronken.’

Rooks lacht gemeen. ‘Veertig bakkies hoor, net zo makkelijk, moet je bij ons op die kermissen komen!’

Theunisse: ‘Kermis en carnaval vind ik vreselijk. Je kan je niet bewegen, iedereen zuipt, iedereen rotzooit, je kan jezelf nauwelijks verstaanbaar maken. Ik ga nooit onder de mensen.’

Hij is bezeten van snelle auto’s. Via Mazda kreeg hij een opgefokte wagen. Verleden jaar wachtte hij na afloop van de Tour, in Parijs, tot de grootste drukte voorbij was en stooft naar huis. ‘Ik wilde een record zetten. Heb gas gegeven en was van Parijs naar huis in twee uur en 43 minuten. Fantastisch vind ik dat. Op het circuit van Zandvoort heb ik eens boven de 250 kilometer gereden, dat is een kick, jongen, ongelooflijk. Ik wil eigenlijk alleen maar hard rijden. Tweehonderd en meer.’

Vier jaar geleden verongelukte hij bijna. In een wilde ski-afdaling schoten zijn ski’s uit. Hij viel driehonderd meter, omstanders dachten dat hij dood was. ‘Alleen een gat in mijn kop,’ lacht hij nu.

Met Steven Rooks gaat hij in de winter de Alpen in. ‘Snelle afdalingen maken, dat is zo mooi... hard naar beneden racen.’

De wetenschapper heeft zijn werk gedaan en vraagt of de fietsen van de heren ook op te meten zijn. ‘Je gaat je gang maar,’ zegt Rooks. Theunisse knikt.

‘Ik heb een tijdje geleden besloten alleen maar voor het fietsen te gaan leven. Trainen en rusten, meer niet. Dat heeft me nu mijn huwelijk gekost. Zij wilde dat ik ook tijd aan andere zaken gaf, maar ik heb al dat sociale gedoe eruit gegooit. Geen bezoekjes, geen avondjes uit, geen bruiloften, niets. Mijn vrouw kon dat niet meer aan, zij heeft de scheiding aangevraagd. Klote... Superklote, maar niets aan te doen.’

Rooks rommelt in zijn tas, zegt niets. Theunisse houdt in, verdwijnt in zijn gedachten. ‘Deze week belde ze, huilend. Godver, ze belde me toch nog en wilde helpen. Ze stond achter me, zei ze.’

Een priemende stilte vult de ruimte. Net zoals twee avonden eerder, toen

om kwart voor tien 's avonds een stuk of tien persjongens in een hotelkamer in Clermont-Ferrand stonden en een totaal gebroken sportman op zijn bed zagen liggen. Huilend, gekleed in een hemdje en een te ruime boxershorts met sponsor PDM-opdruk. Daar, in die kamer, stortte zijn wereld in toen men hem kwam vertellen dat de contra-expertise van het dopingonderzoek positief was geweest. 'Ik stop met fietsen,' was zijn eerste opwelling en: 'Het kan niet, het is absoluut onmogelijk. Ik heb niets genomen, alles zet ik erop, maar niemand bij de UCI [de internationale wielervederbond, MS] wil luisteren.'

Op dinsdagavond was de Tour de France 1988 in Bordeaux ontploft. Geruchten gierden door de volgerskaravaan, geletruidrager Pedro Delgado en de opzienbarend makkelijk rijdende Gert-Jan Theunisse zouden positief zijn. De renner werd een dag van de opdringerige mediamensen afgeschermd, maar hij kon met die situatie niet uit de voeten. 'Nee, godver, ik wilde het uitschreeuwen, maar van de ploegleiding moesten we doen of er niets aan de hand was. Ik wist dat ik onschuldig was en moest maar afwachten. Die twee dagen waren vreselijk. Ik kon niet slapen. Weet je wat het ergste was? Dat ik van niets wist, net of ik een klein kind was. Persmensen liepen door het hotel en vertelden van alles en ik wist niets, wist niet van een product... helemaal niets.'

De sfeer op de hotelkamer in Clermont was om te snijden. De over zijn toeren gedraaide Italiaanse UCI-vertegenwoordiger Pecci kon in zijn onbeholpen Frans niet duidelijk maken wat er allemaal precies gebeurd was en PDM-ploegleider Jan Gisbers en teammanager Harrie Jansen probeerden hun verontwaardiging in scherpe bewoordingen om te zetten. Theunisse lag op bed, de tv stond nog aan en Rooks vluchtte naar de badkamer. De stilte was om te snijden.

Theunisse, terugdenkend: 'Al dat gekloot. Ik leefde in geweldige spanning, die hele dag al. Toen kwam een journalist het me zeggen, mijn wereld stortte in. Ik wilde mijn koffers pakken en weg. Waarheen? Geen idee. Ik heb dopinggebruik altijd afgewezen, ik moet er niets van hebben. Renners die op doping betrapt worden, moeten voor het leven uitgesloten worden... Zo dacht ik er altijd over. Nu nog. Steven en ik hebben vanaf het begin van het seizoen precies dezelfde zaken gehad. Vitaminen, glucosen... alles heb ik bijgehouden, alles schreef ik op. Steven is toch ook gaan pissen, hij zou dus ook...'

De laatste woorden komen er niet uit. Rooks mompelt iets van: 'Er deugt geen klote van...' Theunisse pakt de rinkelende telefoon op. Op de tv in de hoek is Kim Wilde zichtbaar.

Op vrijdagochtend werd de staatsiefoto van de etappe gemaakt. Voor de start dreven, ja echt: dréven de vele fotografen de renners Rooks, Delgado en Theunisse samen. De Spanjaard lachte zijn onregelmatige gebit bloot; hij was van alle blaam gezuiverd, hij was weliswaar positief, maar het door hem gebruikte middel stond niet op de zwarte lijst van de UCI; de Spanjaard was winnaar! Rooks stond er nors bij, een beetje onhandig ook. Theunisse verbleef in

een andere wereld; hij blikte in de richting van de klikkende camera's, maar zag niets.

Jan Raas: 'Gert-Jan lijkt me geen gebruiker, ik ken hem niet goed genoeg. In de bergen heb ik hem nooit gezien, hij reed altijd van voren, ik een stuk naar achteren.' Peter Winnen: 'Waar rook is, is vuur. Ik weet niets van zijn toestanden. Ik stel wel dat van die hele dopingcontrole hier weinig deugt.' Erik Breukink: 'Ik heb de indruk dat die hele zaak verkeerd behandeld is. Over Gert-Jan en zijn problemen weet ik eigenlijk weinig. Je hoort veel geruchten, het is allemaal in het sensationele getrokken.' En Teun van Vliet: 'Ik sta achter Gert-Jan, maar weet er te weinig van. Mijn naam is ook al genoemd, het is één grote troep daar.'

In Clermont werd op donderdagavond om negen uur meegedeeld dat Gert-Jan Theunisse positief was. In een chaotische sfeer kon UCI-man Pecci niet zeggen om welk middel het ging. Zwetend, onzeker, zoekend naar woorden: 'Il est positif c'est-ça!' Tien minuten later hield een belangrijke fietsbaas me staande. Als ik zijn naam nergens zou noemen, wilde hij wel zeggen welk middel het was. Voor wat hoort wat. Ik stemde toe, hij zei: 'Testosteron en een spiegel van boven de 20... ohlálá!'

De renner: 'Dat kan niet. Ik heb die troep nog nooit aangeraakt.'

Is hij te goedgelovig? Speelt hij fantastisch toneel? Is hij geflikt? Zijn er spelletjes gespeeld? Fraude bij de controle? Had de Tour een martelaar nodig? Manfred Krikke, namens sponsor PDM: 'Dat idee hebben we inderdaad. De Tour moest gered worden. Er moest één slachtoffer zijn!'

Verzorger Bertus Fok komt zeggen dat de massagetafel leeg is. Rooks staat op. Theunisse blijft liggen. Hij heeft zijn nieuwe vriendin gevraagd later terug te bellen. In *L'Équipe* staat te lezen dat ze thuis kaarsjes voor hem brandt. Theunisse: 'Ze moeten me wel hebben dit jaar. Eerst die scheiding, nu dit en waar houdt het op? Het zijn van die simpele dingen, maar ik mis mijn hond. Die is nu bij mijn vrouw. Ik ging altijd met 'm de bossen in. Heerlijk gewoon. Ik ben gek op dat beest... Maar wat moet je als coureur? Altijd van huis. Weet je, d'r zijn wel meer dingen fout gelopen in mijn leven. Op de avond voor mijn huwelijk ben ik met vrienden uitgegaan. Heb toen, op hun aandringen, bier gedronken. Mijn hele huwelijksdag ging naar de kloten. Om tien uur moesten de foto's gemaakt worden. Ik lag nog stinkend naar de kots op de bank. Te laat in de kerk... wat een drama was dat!'

Binnen de PDM-ploeg hield men de rijen gesloten. Na een etmaal stevig liegen praat men nu vrijuit. Peter Stevenhaagen komt de kamer binnen: 'Johnny Anabolica,' lacht hij zijn ploegmaat toe. Theunisse: 'Die naam heb ik nu. Ik heb de laatste twee dagen enorm veel reacties uit Nederland gehad. Allemaal positief.' We lachen om dat laatste woord.

In het peloton werd hij door een Zwitser voor drogkop uitgemaakt. Theunisse reageerde zijn boosheid af door ploegleider Koechli flink bij diens klad-

den te pakken. En weer volgde een boete. ‘Over het algemeen ben ik rustig, maar dit ging me te ver. Ik ben geen vechtersbaas, hoewel ik vechtfilms prachtig vind. Om me helemaal op te peppen voor een belangrijke koers kijk ik op de bank naar Bruce Lee-films. Hoe ik me nog meer oppep? Op zolder heb ik een grote trainingsinstallatie gebouwd, met een hele muziektostand erbij. Als ik daar train, draai ik snelle, keiharde disco. En in de bossen heb ik rustige, romantische muziek op mijn walkman. Ik heb altijd muziek om me heen.’

En weer over doping: ‘Ik wil iedere dag naar de controle, iedere dag. Ik was tijdens een etappe reserve. Ik ga naar die man toe en zeg: “Mag ik alstublieft pissen?” Hij kijkt me aan en zegt: “Non, tout est oké, merci.”’

Berustend: ‘Ik rij heel goed, steeds vooraan. Ik ben gewoon een klimmer. Dat wist ik van mezelf. Ik ben geen kopman, ik ben klimmer. Hoe ik dat weet? Als je je hand om je enkel kunt krijgen. Probeer het maar eens. Kijk [doet het voor]... ik hou twee vingerkootjes over.’

Hij zegt geen leiding te willen geven aan een ploeg. Hij wil knechten, maar wel vooraan rijden. ‘Ik wil nog zes jaar koersen. Dat heb ik toen ook mijn vrouw voorgesteld. Zes jaar nog, proberen wat geld te verdienen en dan zie ik wel weer. Wat ik kan? Fietsen!’

Laatste vraag: is Gert-Jan Theunisse een goede wielrenner? Hij kijkt me met grote bruine ogen aan. Wacht. Dan: ‘Nee, ik heb nog niets belangrijks gewonnen. Drie koersjes als prof, kutkoersjes.’

Nu pas hoor ik dat hij licht slist.